

L. C. Berg

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Förhållandet med Bergshandteringen år 1841.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÄDIGSTE KONUNG!

Till Eders Kongl. Majt får nu Bergs-Collegium i underdånighet afgifva Berättelse om förhållandet med Rikets Bergshandtering under år 1841.

Af denna Berättelse täcktes Eders Kongl. Majt Nädigst inhemta, att hvad först de så kallade ädlare Verken beträffar, hafva tillverkningarne derstädes äfven under ifrågavarande år uppgått till ungefär lika belopp, som under de närmast förutgångne åren; Och bör Collegium i underdånighet omnämna, att orsaken hvarföre icke också productionen vid dem successive stigit, på sätt som förhållandet varit vid de fleste öfrige Bergverken, härleder sig egentligen derifrån, att de äldre fordom rika malmtillgångarne vid de betydligare ädlare Verken icke blifvit på sednare tider genom upptäckte nya fyndigheter af någon särdeles vigt ersatte.

Hvad Jernhandteringen åter vidkommer, finnes förhållandet för år 1841 vara följande: att Jernmalms-uppfordringen varit 22,642 *Sk* större, än under det nästföregångne året, samt med 104,658 *Sk* öferskjutit den uppfordring, som i medeltal ägt rum åren 1835—1839: att Tackjerns-tillverkningen väl varit 17,765 *Sk* mindre, än under år 1840, men deremot 65,972 *Sk* större, än den Tackjerns-production, som per medium de fem åren 1835—1839 blifvit åstadkommen: samt att Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen med 7,133 *Sk* öferskjutit den för år 1840, och med 69,222 *Sk* den, som efter medelberäkning för quinquennium näst förut blifvit uppgifven.

INLEDNING

TILL

Bergs-Collegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshandteringen. – Stockholm, Norstedt, 1835-1858. Täckningsår: 1833-1857.

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1859-1911.
Täckningsår: 1858-1910.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.
S. 1. Tab. 1. Produktion av järnmalm, tackjärn samt vissa andra metaller 1836-1950.

Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).
S. 1-85: Några historiska data rörande den svenska bergshantering [från äldsta tid och fram till 1915].

Bergskollegii underdåniga berättelse om förhållandet med bergshantering år 1841.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB), 2010.
Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

urn:nbn:se:scb-b0-c0-41

**Bergs-Collegii Underdåniga Berättelse om
Förhållandet med Bergshandteringen år 1841**

INNEHÅLL

	Sid.
Inledning.....	1.
1 ^{sta} Artikeln. Jernmalms-brytningen.....	3.
Mutsedlar som blifvit utgifne på nya anledningar år 1841 [tabell].....	14.
Utfärdade Mutsedlar år 1841 [tabell].....	15.
Beviljade hvilostånd år 1841 [tabell].....	16.
2 ^{dra} Artikeln. Tackjerns-blåsningen.....	17.
Tackjerns-tillverkningen år 1841 [tabell].....	17.
3 ^{die} Artikeln. Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierne.....	21.
Gjutgods-tillverkningen vid Masugnarne år 1841 [tabell].....	21.
Gjutgods-exporten enligt Tullverkets räkenskaper år 1841 [tabell].....	23.
4 ^{de} Artikeln. Stång- och Ämnesjerns-Smidet.....	24.
Smidet för hela Riket år 1841 [tabell].....	24.
Stångjerns-exporten enligt Tullverkets Räkenskaper, omfattande Calender-året 1841, och destinations-orterne [tabell].....	28-29.
5 ^{te} Artikeln. Jern-manufactur-tillverkningen.....	30.
Jernmanufactur-tillverkningen år 1841 [tabell].....	30.
Jernmanufactur-exporten år 1841, enligt Tullverkets Räkenskaper [tabell].....	32.
6 ^{te} Artikeln. De så kallade Ädlare Verken.....	33.
a) Guld-tillverkningen.....	33.
b) Silfver-tillverkningen.....	33.
c) Koppar-Verken.....	35.
Koppar-tillverkningen år 1841 [tabell].....	38.
d) Messings-Bruken.....	38.
7 ^{de} Artikeln. Diverse Verk och Inrättningar.....	39.
Koppar-hamrar.....	39.
Blysmältnings-Verk.....	39.
Cobolt-Verk.....	40.
Svafvel-Bruk.....	40.
Vitriol-Verk.....	40.
Alun-Bruk.....	41.
Rödfärgs-Verk.....	41.
Blyertz-Verk.....	42.
Brunstens-brott.....	42.
Stenkols-Verk.....	42.
Porfyr- och Marmor-bruk.....	43.
Tabell, utvisande 1841 års export af här nedan upptagne Bergverks-producter, upprädd i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.....	44.

	Sid.
1:0 Nya Stångjerns-Verkstäder och Smides-tillökningar.....	45-47.
2:0 Jern-Manufactur-Verk, dels för vågföring, dels ock för Husbehofs-Smide samt redskaps-tillverkning.....	47.

L. C. Berg

BERGS-COLLEGIUM

Underdåniga Berättelse

om

Förhållandet med Bergshandteringen år 1841.

STORMÄKTIGSTE, ALLERNÄDIGSTE KONUNG!

Till Eders Kongl. Majt får nu Bergs-Collegium i underdånighet afgifva Berättelse om förhållandet med Rikets Bergshandtering under år 1841.

Af denna Berättelse täcktes Eders Kongl. Majt Nädigst inhemta, att hvad först de så kallade ädlare Verken beträffar, hafva tillverkningarne derstädes äfven under ifrågavarande år uppgått till ungefär lika belopp, som under de närmast förutgångne åren; Och bör Collegium i underdånighet omnämna, att orsaken hvarföre icke också productionen vid dem successive stigit, på sätt som förhållandet varit vid de fleste öfrige Bergverken, härleder sig egentligen derifrån, att de äldre fordom rika malmtillgångarne vid de betydligare ädlare Verken icke blifvit på sednare tider genom upptäckte nya fyndigheter af någon särdeles vigt ersatte.

Hvad Jernhandteringen åter vidkommer, finnes förhållandet för år 1841 vara följande: att Jernmalms-uppfordringen varit 22,642 *Sk* större, än under det nästföregångne året, samt med 104,658 *Sk* öferskjutit den uppfordring, som i medeltal ägt rum åren 1835—1839: att Tackjerns-tillverkningen väl varit 17,765 *Sk* mindre, än under år 1840, men deremot 65,972 *Sk* större, än den Tackjerns-production, som per medium de fem åren 1835—1839 blifvit åstadkommen: samt att Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen med 7,133 *Sk* öferskjutit den för år 1840, och med 69,222 *Sk* den, som efter medelberäkning för quinquennium näst förut blifvit uppgifven.

I afseende på qvantitet har således Jernhandteringen under år 1841 varit i samma framskridande, som på sednare tiden sig förut visat, och att omsorg icke eller saknats, att med besparing af både tid och rudimaterier upphinna ett högre tillverkningsbelopp, visar sig åtminstone i förra hänseendet deraf, att för hvarje blåsningdygn kan öfverhufvad beräknas en Tackjerns-production af 18,16 Sk~~l~~, samt årligen för hvarje i gång varande hård en medeltillverkning af vid pass 454 Sk~~l~~ Stång- och Ämnesjern.

Att omtanka på flera ställen äfven blifvit riktad derpå, att söka åstadkomma ett bättre samt efter olika godhet och beskaffenhet sorteradt Smide, kan Collegium visserligen i underdånighet vitsorda, ehuru det hufvudsakliga bemödandet ännu i allmänhet synes hafva utgått derpå, att jemte besparing af rudimaterier och arbetskostnad upphinna ett högt tillverknings-qvantum.

Då exporten af Stångjern och Jernmanufactur tillsammans tagne uppgått år 1841 till ett belopp af 582,341 Sk~~l~~ 4 L~~l~~ Stap. vigt, och således varit 35,429 Sk~~l~~ 5 L~~l~~ 13 ~~l~~ större, än under år 1840, samt med 78,402 Sk~~l~~ öfverskjuter utförseln i medeltal de 5 åren 1835—1839, vill det väl synas, som hade Jernverksegarne nu ifrågavarande år varit gynnade i afseende på tillfällen till afsättning af deras effecter; hvaremot och enär det allmänna försäljningspriset för ordinära sorter Stångjern högst utgjort 16 R:dr 24 sk. B:co pr Sk~~l~~, men det för många Bruksegare måst beräknas betydligt derunder, fastän Kol och Tackjern, i anseende till den af ett utvidgadt Stångjernssmide föranledde större efterfrågan af desse rudimaterier, relativt till Stångjernets saluvärde varit till skäligen höga priser uppdrifne, torde det kunna antagas, som skulle endast de mera fördelaktigt belägne, eller med egna tillgångar försedde Stångjernsverken hafva haft någon egentelig vinst af handteringsens mer än vanligt hastiga utvidgning.

I följd af det nuvarande större behovet af Tackjern, och då tillverkningen deraf, såsom väsendtligen beroende af malmtillgångars närbelägenhet måste inskränka sig till Bergslagarne och några få andra orter, dit malm med någon fördel, oaktadt de stegrade forlönerna, låter sig transporteras, kan emellertid Tackjernstillverkningen, som till ganska betydlig del af Bergsmän inom de egentlige Bergslagerne idkas, sägas under år 1841 hafva blifvit i allmänhet med fördel bedrifven; men äfven här gäller såsom villkor, att blåsningen bordt hafva varit åtminstone till större delen grundad på egna tillgångar af malm och kol, emedan i följd af den bättre conjunctur, som några år ägt rum för Tackjerns-productionen, kol-priserne inom Bergslagerne blifvit nog mycket uppstegrade, under det att särdeles i Vermland och visse andre angränsande ställen inom Örebro Län, malm-priserne på samma gång varit höga.

1^{sta} Artikeln.

Jernmalms-brytningen.

Norrbotten. Torneå Lappmark. Tackjerns-blåsning har icke blifvit anställd uti någon af de under Kengis Bruk hörande masugnar, och ej eller har någon uppgift blifvit meddelad om malmbrytning inom Torneå Lappmark, hvars stora malm-tillgångar endast begagnas för den vid berörde Bruk inskränkta jern-tillverkning.

Luleå Lappmark. Inom Gellivare malmfält hafva endast Capitens-, Kungs- och Bolags-grufvorne varit arbetade, under det att alla öfriga på detta berg befintelige grufvor och malm-anledningar blifvit genom af Bergmästare-Embetet meddelade hviloständs-Resolutioner försvarade.

Malmbrytningen har uppgått till följande belopp:

Uti Capitens-grufvan	1,860.
„ Kungs-grufvan	3,000.
„ Bolags-grufvan	4,500.
	Skk 9,360.

Malm-afförseln har deremot, i anseende till under vintern uthållande urväder och derigenom inträffade hinder för de vanliga transporterne, endast uppgått till följande belopp:

Till Selets och Avasforss masugnar samt Edeforss upplagsställe	1817
„ Gyljens masugn och Skrofvens lastage-plats	1550
	Summa afförd malm 3,367 Skk

Piteå Socken. Inom denna Socken hafva malm-anledningarne på Ristjals-, Klöfver- och Vestra Ringel-bergen blifvit bearbetade; den förstnämnde likväl endast under halfva året, emedan malmens både oart och ringhaltighet nödgat Grufveegarne, att inställa brytningen. På Klöfverberget har väl malmen, som är godartad och lättsmält, tilltagit, men ändock icke i den mån ökat sig, att man för längre tid kan med visshet påräkna någon lönande malmfångst.

Transport 9,360.

		Skå malm.
	Transport	9,360.
Malmbrytningen har utgjort:		
På Ristjålsberget	861.	
„ Klöfverberget	2,726.	
„ Vestra Ringelberget	180.	
		3,767.

Vid Rosforss nya masugn, egentligen grundad på Ristjåls- och Klöfverbergens malmfyndigheter, hafva 722 Skå Ristjåls- samt 1,332 Skå Klöfverbergs-malm, i förening med Näsbergs- och Herrängs-malmer, blifvit förbrukade.

Westerbotten. Något egentligt grufve-arbete har icke inom detta Län år 1841 blifvit anställt, enär grufvorne så väl på Näsberget som på Fogelberget inom Skellefteå Socken varit under hvilostånd; men väl har uti Bygdeå Socken af Robertsforss Bruksegare den så kallade Liljebäcks jernmalms-anledning försökningsvis blifvit arbetad, hvarvid erhållits malm 100.

Ångermanland. På den i Collegii förra Års-Berättelser omnämnde i Nätra Sockens skärgård belägna så kallade Ulfön har år 1841 brytning blifvit anställd, dock endast i dagen, hvarvid jernmalm erhållits till ett belopp af 2,000.

Jemtland. Endast försökningsvis hafva jernmalms-anledningarne på Grötoms bys ägor i Kall Socken blifvit bearbetade.

Herjedalen. På vanligt sätt hafva Ljusnedals Bruksegare med arbete belagt de i Tännäs Socken på Blixgrufve-fältet befintliga jernmalms-skärpningar, men den på fjellberget Mittå-kläppen för några år sedan uppfunne jernmalms-anledning har, efter något ytterligare fortsatt försöknings-arbete, måst af Bruksegarne öfvergifvas, enär malmen icke allenast alltmer och mer förtrycktes, utan ock visade sig oartad.

Uti Wemdalens Socken hafva de på ägorne till Wemdals Kyrkoby upptäckte malm-anvisningar ytterligare brutits, hvarjemte en ny jernmalms-anledning på Morhammarberget, beläget $\frac{1}{4}$ mil från Wemdals by, blifvit med arbete belagd.

Malmbrytningen har uppgått till följande belopp:

I Blixgrufvefältets dagskärpningar	690.	
„ Förhoppningsgrufvan	1,016.	
	Transport	1,706. 15,227.

	Transport	1,706.	<i>SkZ</i> malm. 15,227.
I Mittå-kläppen		55.	
„ Anledningarne på Wemdals hemmansmark . . .		200.	
„ „ „ Morhammarberget		100.	
			2,061.

Helsingland. De uti Skogs Socken på sednare åren upptagne nya malm-anledningar hafva väl äfven detta år varit under arbete, men fyndigheten har så aftagit uti Magmuns- och Entjerns-grufvorne att brytningen i dem måst inställas; varande det anledning, att malmen likaledes kommer att upphöra uti Magmyre-grufvan. Deremot har brytningen uti Gymås-berget blifvit af Woxna och Dahlforss Bruks-egare icke allenast fortsatt, utan ock betydligt utvidgad genom upp-tagandet af en ny grufva.

Malm-uppfordringen har förhållit sig sålunda:

Vid Magmyre-grufvan i Skogs Socken . . .	3,589.	
„ Magmuns- d:o i d:o	498.	
„ Entjerns östra grufva i d:o	367.	
„ Gymåsbergs grufvor i Woxna Socken .	4,104.	
„ Norrgrufvan i d:o	1,434.	
Summa <i>SkZ</i> Bergsvigt	9,992.	eller i Tackj. vigt 7,685.

Gestrikland. Uti Thorsåkers Socken hafva, jemte det brytnin-gen fortgått uti de äldre grufvorne, nemligen: Gustaf Adolfs Stoll, Göske-, Nyängs- och Myggbo-grufvorne, flere på de tvänne sednare åren uppfunne nya malm-anledningar blifvit bearbetade; Och ehuru desse sednare, hvilka lemnat ungefärligen lika mycket malm, som de äldre grufvorne, väsendteligen bidragit till afhjelpande af det malm-behof, som i orten förefinnes, kan likväl, innan de nya malmernes förhål-lande i masugnen, genom en fullständig undersökning blifvit utredt, icke så noga beräknas om eller i hvad mohn ortens tackjerns-blåsning kan för framtiden, i anseende till malmfångsten försättas i oberoende ställning, eller om icke behovet att från andre orter, hemta tjenlig blandningsmalm, äfven hädanefter kommer att qvarstå. Uti Årsunda Socken har ock en ny malm-anledning, kallad Sjöhags-grufvan, blifvit med fördel arbetad, äfvensom Ockelbo Brukssegare fortsatt brytningen uti de Bruket enskildt tillhörande Åbro-grufvorne i Ockelbo Socken.

Transport 24,973.

Skk malm.

Transport 24,973.

Malmbrytningen har uppgått till följande belopp:

Vid Gustaf Adolfs Stollgrufva	1,939.
„ Göske-grufvan	3,026.
„ Nyängs-grufvan	3,918.
„ Myggbo-grufvan	1,741.
„ Körbergs-grufvan	714.
„ Rymningsbergs-grufvan	1,597.
„ Sägbo-grufvan	24.
„ Prästhytte-grufvan	499.
„ Fagersta-grufvan	2,730.
„ Svedängs-grufvan	1,980.
„ Linderås-grufvan	59.
„ Storrönnings-grufvan	114.
„ Hag-grufvan på Forss ägor	84.
„ Hag-grufvan på Bergs mark	459.
„ Lysemoss-grufvan	288.
„ Sjöhags-grufvan	4,008.
„ Åbro-grufvorne	2,272.

Summa Skk Bergsvigt 25,452. eller i Tackj. vigt 19,579.

Upland. Upsala Län. Vid Dannemora grufvefält, hvarest en del af arbetsstyrkan varit sysselsatt dels med förberedande arbeten, för att på ändamålsenligaste sätt inrätta vattenuppföringen, dels ock med sådan bergsprängning, som, lemnande mindre malmvinst, hufvudsakligen haft till ändamål att bereda säkerhet för grufvearbetets fortdrifvande åt djupet uti Jord- och Ödes-grufvorne, under det att nödige undersöknings-arbeten dessutom icke eller blifvit åsidosatte, har i följd af allt detta inträffat, att malm-uppföringen år 1841 med 27,618 Skk understigit den för det förutgående året, samt således nu endast utgjort 98,556.

På Hammarins- eller Helsing-fältet i Alunda Socken hafva uti 3:ne grufvor för Kihla-forss Bruksegares räkning blifvit brutne . 12,060.

Transport 110,616.

44,552.

Skk malm.
44,552.

Transport 110,616.

Uti Olof Pehrs grufva, en ny malm-anledning uti Films Socken, har malm af god beskaffenhet blifvit upptagen till ett belopp af 3,852.

Uti Säg-grufvan, Twiste-grufvan samt åtskillige andre Österby Bruksegare tillhörige grufve-försök i Films Socken har malm-fångsten utgjort 388.

Summa Skk Vict. vigt 114,856. eller i Tackj. vigt 99,944.

Stockholms Län. På Herrängs jernmalmsfält uti Häfverö Socken hafva 6 grufvor och en ny anledning, kallad Dammgrufvan, varit under brytning, äfvensom åtskillige försöknings-arbeten blifvit anställda, för malm-fältets undersökande, hvilket ansetts så mycket mera angeläget, som de af bättre beskaffenhet varande malm-tillgångar uti Anna och Eva-grufvorne börjat betydligt aftaga.

Malm-vinsten, hvaruti likväl en tillgång af 1781 Skk, erhållen genom sofring i gråbergs-varpen, är upptagen, har härstädes uppgått till 23,321.

Afskeppningen till Finland af Herrängs malm har endast uppgått till 500 Skk.

Vid Vigelsbo Bolags-grufvor i Valö Socken, har malm-fångsten år 1841 varit 13,678 Skk mindre än året näst förut; varande orsaken dertill den, att de malmgifvande Vigelsbo och Myr-grufvorne icke varit under arbete, i anseende till svårigheten att med nuvarande uppfordrings-anstalt kunna undanhålla vattnet, hvarföre Grufve-egarne börjat förberedande arbeten för uppförande af en ordentelig vattenkonst.

Malm-uppfordringen har utgjort . . 10,446.

Vid Sebastians-grufvan, belägen inom Valö Socken och tillhörig Österby Bruks-egare 710.

Summa Skk Vict. vigt 34,477. eller i Tackj. vigt 30,001.

Transport 174,497.

Skz malm.

Transport 174,497.

Kopparbergs Län. Inom detta Län har, vid de derstädes be-
fintlige många jernmalms-fälten, grufve-brytningen, utan någon an-
märkningsvärd omständighet, obehindradt fortgått; Och har malm-upp-
fordringen utgjort följande belopp, nemligen:

Inom Grangärdes vid de flere derstädes belägne jernmalmsfält 234,579.

„ Norrberkes Socken vid de särskildta grufve-fälten . . .	32,738.
„ Säthers Socken: Bispbergs gamla grufve-fält	31,876.
„ „ „ öfrige grufvor i samma socken	6,021.
„ Svärdsjö Socken: Vindkärns-berget	19,131.
„ „ „ Sjögrufvan	4,249.
„ Tuna Socken: vid de särskildte grufve-fälten	22,709.
„ Ähls Socken: Svedje- och Walsarfsbergs-fälten . . .	12,102.
„ Gagnefs Socken: Björkbergs-grufvan	945.
„ Garpenbergs Socken: Jönviks- och Rylshyttefälten . .	9,397.
„ By Socken: Stormåss-grufvan	3,470.
„ Husby Socken: Svedgrufvan	1,862.
„ Stora Schedvi Socken: Forssbo-, Wiks-, Hanmar- och Elga-grufvorne	3,922.
„ Vika Socken: Skinnarängs- och Kråknäs-grufvorne . .	4,762.
„ Kopparbergs Socken: Harmsarfs-fältet	5,835.

393,598.

Westmanlands Län. Inom detta Län, hvarest jernmalms-bryt-
ning endast ägt rum uti de på Norbergs särskildta odalfält befintlige
grufvor, har malm-uppfordringen uppgått till ett sammanräknadt be-
lopp af 143,287.

Örebro Län. Inom detta Läns Bergslager har jernmalms-upp-
fordringen äfven år 1841 varit i det på sednare åren anmärkte stigan-
de, öfverskjutande densamma med 47,411 Skz malmvinsten per me-
dium de 5 nästföregående åren. Emellertid har inom Nora Bergslag
inträffat, att detta år erhållits 7,440 Skz malm mindre, än år 1840,
hvilken minskade tillgång likväl endast härleder sig från några tillfäl-

Transport 711,382.

SkM malm.

Transport 711,382.

liga hinder i grufve-brytningen vid Dalkarlsbergs och Pehrshytte malmfält, hvilka innesluta denna Bergslags betydligaste malmtillgångar. Vid de gamla grufvorne inom Lindes och Ramsbergs Bergslager hafva inga förändringar af vigt ägt rum; och af nyare arbeten förtjenar endast det från 150-årigt ödesmål åter upptagne Bäcke-grufve malmfält något hufvudsakligare afseende. Hvad Lekebergs Bergslag vidkommer, fortfara utsigterne att icke visa sig mera lofvande, än förut, hvadan grufve-driften derstädes, endast såvida kan anses fördelaktig, som den för ett någorlunda billigt pris lemnar en lämplig tillsats fattigare malm till den goda, men dyra Dalkarlsbergs-malmen. Deremot har inom Lerbecks Bergslag, genom upptäckten af flere betydliga malmstockar uti det så kallade Håkanstorps gamla grufvefält, jernmalmsbrytningen vunnit en för denna ort betydande tillväxt.

Malm-uppfordringen har blifvit uppgifven på sätt som följer:

Inom Nora Bergslag	147,783.	
„ Lindes och Ramsbergs Bergslager . . .	59,287.	
„ Lekebergs Bergslag	13,092.	
„ Lerbecks do	5,746.	
„ Nya Kopparbergs do	36,963.	
„ Hjulsjö do	15,929.	
„ Grythytte do	9,029.	
„ Helleforss do	2,380.	
		290,209

Vermlands Län. De malm-tillgångar, hvilka utgöra grunden för tackjerns-blåsningen inom Filipstads Bergslager, finnas vara lig-gande efter tvänne större dalgångar. Uti norra delen af den västra, på 1½ mils afstånd från Filipstad, börjar Tabergs malmfält, och derefter vidtaga Nordmarks-, Age-, Ormbergs- och Finshyttebergs-fälten, det sistnämnde ¼ mil från Filipstad. Den östra dalen inne-fattar Långbans-, Persbergs- och Kroppa- inom 1 till 2 mil från Fi-lipstad belägne jernmalms-fält. Då grufve-brytningen på alla dessa nu nämnda fält, hvilka, om de betraktas hvart och ett för sig, i all-mänhet icke upptaga någon större rymd, en lång följd af år fortgått;

Transport 1,001,591.

Skk malm.

Transport 1,001,591.

så hafva å ena sidan genom de så kallade Odal-grufvornes djup betydliga uppfodrings-kostnader tillkommit, och å den andra kunna, vid aftagande fyndighet uti de äldre grufvorne, utsigterne för nya malm-tillgångars upptäckande, icke visa sig lika gynnande, som der malmlagren äro på större område utsträckt. Emellertid hafva ej mindre i följd af omsorgsfull vård om grufve-driften, än ock genom tillgodogörande af den uti varphoparne befintliga malmen, hvilken genom sofring blifvit utplockad, behofven för tackjerns-blåsningen inom orten kunnat fyllas; utgörande malmvinsten år 1841 följande belopp:

				Bruten malm.	Plockmalm.
				Skk	Skk
Vid Tabergs malmfält, 3	grufvor	brutne	. .	28,294.	6,980.
„ Nordmarks d:o	6	„ „	. .	22,232.	7,962.
„ Age d:o	1	„ „	. .	754.	1,810.
„ Ormbergs d:o	1	„ „	. .	1,122.	506.
„ Finshyttebergs d:o	4	„ „	. .	4,608.	4,876.
„ Haborshyttehöjds d:o	5	„ „	. .	8,886.	30.
„ Öfrige grufvor inom Västra dalen	4	brutne		1,838.	724.
„ Långbanshytte-fältet, 2	grufvor	arbetade	.	3,436.	4,474.
„ Persbergs d:o	24	„ „	.	47,406.	24,494.
„ Kroppa d:o	4	„ „	.	4,360.	524.
„ Öfrige grufvor i Östra dalen	8	„	.	8,324.	1,184.
				131,260.	53,564.

Den brutna malmen och den ur varpen plockade utgöra således ett sammanräknadt belopp af 184,824.

Den uti Collegii sednast afgifna Berättelse omnämnda bearbetade mindre skärpning uti Gunnarskogs Socken af Jösse härad har, såsom icke lönande, blifvit ödelemnad; men deremot hafva af Gustafsforss egare åtskillige försöknings-arbeten blifvit anställda inom Nordmarks Härad, om hvilka likväl någon närmare uppgift ännu icke blifvit meddelad.

Transport 1,186,415.

Skz malm.

Transport 1,186,415.

Södermanland. Malmbrytningen på Utön har blifvit anställd både uti Finn- och Nyköpings-grufvorne. Det uti sednare grufvan år 1840 för ångmachin inrättade uppfodringsverk har funnits fullt svarande emot behofvet, och genom den fältort, som blifvit anlagd under det i Nyckel-orten afsatte bandet skall visshet hafva vunnits derom, att den uti sistnämnde ort förutvarande oart af kis, på djupet försvinner

Malm-uppfodringen har uppgått till 80,658 Skz Vict. vigt, som utföres i Tackj. vigt 62,045.

Afskeppningen har deremot utgjort:

Till Masugnar inom Vesterbottens Län	8,450.
„ „ „ Vester-Norrlands d:o	18,155.
„ „ „ Gefleborgs d:o	22,582.
„ „ „ Södermanlands d:o	4,295.
„ „ „ Östergöthlands d:o	1,300.
„ „ „ Elfsborgs d:o	2,336.
„ „ „ Calmar d:o	5,874.
	62,992.
Till Bruk i Finland	14,550.

Summa afförd malm Skz 77,542.

Desse 77,542 Skz Vict. vigt utgöra 59,648 Skz Tackj. vigt., varande således afsändningen 2,397 Skz mindre än uppfodringen, i följd hvaraf ock malm-inventarierna, hvilka vid årets början utgjorde 25,919 Skz, blifvit vid årets slut ökade till 28,316 Skz Tackj. vigt.

Hvad de öfrige grufvorne i Södermanland vidkommer, har fråga blifvit väckt derom, att de uti Tunabergs Socken belägne, så kallade Skesviks grufvor, i anseende till utgången malm-fyndighet, skulle öfvergifvas; men deremot har af Stålboga Bruksegare en ny malm-anledning, under namn af Knaperhålls-grufvan, inom Dunkers Socken blifvit upptagen.

Malm-uppfodringen har utgjort:

Vid Färohla grufva i Svärta Socken	9,500.
„ Sjösa grufva i samma Socken	2,430.

Transport 11,930. 1,248,460.

		SkM malm.
	Transport	11,930. 1,248,460.
Vid Elgsjö grufva i Gåsinge Socken	7,000.	
„ Nya Stafs grufva i Floda Socken	7,200.	
„ Högsjö Stafs grufva i samma socken	1,166.	
„ Skesviks- och Damm-grufvorne i Tunabergs Socken .	3,173.	
„ Starrsätters grufva i Dunkers Socken	2,000.	
„ Knapershälls grufva i samma socken	800.	33,269.

Östergötland. Malm-uppfordringen inom detta Landskap har år 1841 uppgått till följande belopp:

Vid lilla Petängs grufva i Börrums Capell	5,000.	
„ nya Petängs grufva i samma Capell	1,400.	
„ Ormstorps grufva i Skällviks Socken	1,000.	
„ Nartorps grufva i samma Socken	2,500.	
„ Brotags grufva „ „	850.	10,750.

För öfrigt är att anmärka, dels att för upptagande af stora Petängs grufva hafva de uti 1840 års Relation omnämde förberedande arbeten blifvit ytterligare fortsatte, dels ock att malmen så aftagit uti Ormstorps grufva, att fråga uppstått om dess öfvergifvande.

Calmar Län. Inom detta Län har malm-brytningen 1841 blifvit icke allenast bedrifven uti de gamla grufvorna på Stenbo-fältet inom Ukna Socken, utan ock fullföljd uti de på Norrby hemmansmark i Tryserums Socken år 1840 upptagne grufvor, utgörande hela malm-uppfordringen:

Vid Ankarsrums-grufvan på Stenbo-fältet	7,000.	
„ Eds-grufvan på samma fält	8,000.	
„ Ryttrar-grufvan „ „	2,850.	
„ Grufvorne på Norrby hemmansmark	488.	18,338.

Jönköpings Län. Vid Taberget i Mänsarps Socken har malm-brytningen uppgått till 45,922.

Transport 45,922. 1,310,817.

		<i>Skål</i> malm.
	Transport	45,922. 1,310,817.
Inglamåla jerngrufva inom Fröderyds Socken har af		
Säfsjöströms Bruksegare blifvit bearbetad och malmvinsten		
utgjort	152.	46,072.

Kronobergs Län. Inom detta Län har icke någon bergmalm blifvit bruten, utan endast sjö- och myr-malmer upptagne, med hvilka, jemte någon mindre del på vissa ställen använd, från andra orter hemtad bergmalm, tackjerns-blåsningen vid 5 masugnar blifvit underhållen.

	Summa Bergmalm <i>Skål</i> Tackj. vigt	1,356,889.
Brytningen af jernmalm var år 1840		1,334,247.
I medeltal de 5 åren 1835—1839		1,252,231.

Jemte det att inom Calmar, Jönköpings och Kronobergs Län sjö- och myr-malmer på vanligt sätt blifvit begagnade, har, enligt vederbörande Bergs-Tjenstemäns uppgifter, dels inom Kopparbergs Län sådan malm för några mindre försök blifvit använd, dels ock vid Dahlby Masugn i Lerbecks Socken och Örebro Län 1,342 *Skål* tillverkats af sjömalm, upptagen ur Sjöarne Alsen och Wettern af det så kallade Wetterns Sjömalms-Bolag.

På sätt efterföljande Tabell närmare utvisar, hafva under loppet af år 1841 af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget samt vederbörande Bergmästare tillsammans 1,321 Mutsedlar blifvit utfärdade, af hvilka 565 å nya uppfinningar, samt 756 å förut kända och arbetade malm-anledningar:

<i>Mutsedlar.</i>	Gyldisk malm.	Silfver- och Blymalm.	Kopparmalm.	Jernmalm.	Sjö- och myrmalm.	Cobolt.	Brunsten.	Blyerz.	Quartz.	Tällsten.	Skiffer.	Kisel-brött.	Qvarstens-brött.	Kalk-och Limsten.	Stållsten.	Silfver-bytte-varp.	Koppar-slags-varp.	Jernmalms- och Slagsvarp.	Summa.
meddelade på nya malm- och mineral-anledningar.																			
Af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
» Bergmästaren i Westmanlands och Kopparbergs Län	—	1	9	84	1	—	—	5	—	—	—	1	1	24	2	—	—	—	128
» » i Nora och Lindes Bergmästaredöme . .	—	—	2	16	—	—	—	—	1	5	—	—	—	2	1	—	—	—	27
» » i Nya Kopparbergs dito	—	2	2	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
» » i Wermlands dito	—	—	2	39	3	—	—	—	—	—	2	—	1	15	3	—	—	—	65
» » i Södermanlands och Östergöthlands dito	—	—	7	16	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
» » i Uplands och Gefleborgs Läns dito	—	4	11	152	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	174
» » i Kronobergs Bergmästaredöme	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
» » i Westernorrlands dito	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
» » i Norr- och Westernbottens dito	54*)	2	24	26	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	108
Tills. på nya ställen	54	9	57	350	23	—	—	5	1	5	2	2	2	49	6	—	—	—	565

*) Desse 54 Mutsedlar äro uttagne på tre särskildte berg uti Neder-Luleå Socken; men, enligt flere af sakkunnig person anställde prof å den äfven i mindre mängd anträffade svafvelkisen, har denna väl lemnat spår af guld, men så ringa, att af 6 lod kis icke så mycket guld erhållits, att märkbart utslag på Prober-vägen deraf kunnat erhållas.

<i>Mutsedlar.</i> utfärdade å förut bear- tade ställen.	Gyldigt malm.	Silfver- och Blymalm.	Kopparmalm.	Jernmalm.	Sjö- och myr- malm.	Cobolt.	Brunsten.	Blyerz.	Qvaritz.	Tälgsten.	Skiffer.	Kisel-brott.	Qvarnstens- brott.	Kalk- och Lim- sten.	Ställsten.	Silfver-hytte- varp.	Koppar-slugg- varp.	Jernmalms- och Slagg-varp.	Summa.
Af Bergshauptmannen vid Stora Kopparberget . .	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3
„ Bergmästaren i West- manlands och Kop- parbergs Län	—	1	12	88	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10	4	2	13	3	134
„ i Nora och Lindes Bergmästaredöme .	—	—	5	50	—	—	—	—	—	2	—	—	—	6	1	—	1	1	66
„ i Nya Kopparbergs dito	—	3	6	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	62
„ i Wermlands dito	—	—	3	159	23	—	2	—	—	—	2	—	—	1	1	—	1	155	347
„ i Södermanlands och Östergöthlands dito	—	—	2	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
„ Uplands och Gefle- borgs Läns dito	—	—	4	50	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	59
„ i Kronobergs Berg- mästaredöme	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
„ i Wester-Norrlands dito	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
„ i Norr- och Wester- bottens dito	—	1	14	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70
Tillsammans på förut ar- betade ställen	—	5	51	460	23	1	2	1	—	2	2	—	—	21	7	2	17	162	756
Tillkomma de på nya malm-anledningar . . .	54	9	57	350	23	—	—	5	1	5	2	2	2	49	6	—	—	—	565
Summa Mutsedlar	54	14	108	810	46	1	2	6	1	7	4	2	2	70	13	2	17	162	1321

Hvilostånd på viss tid för grufvor och malm-anledningar hafva, på sätt efterföljande förteckning utvisar, blifvit beviljade:

	Silfver- och bly-malm.	Kopparmalm.	Jernmalm.	Sjö- och myr- malm.	Brunsten.	Blyertz.	Kalk- och Lim- sten.	Stålstén.	Koppar-slags- varp.	Jernmalms- varp.	Summa.
Inom Bergshauptmannens vid Stora Kopparberget Jurisdiction	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
• Westmanlands och Kopparbergs Läns Bergmästaredöme	4	10	237	—	—	1	63	3	1	1	320
• Nora och Lindes dito . . .	—	—	8	—	1	—	—	—	—	—	9
• Nya Kopparbergs dito . . .	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	26
• Wermlands dito . . .	—	7	10	3	—	—	—	1	—	1	22
• Södermanlands och Öster- göthlands dito . . .	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	8
• Uplands och Roslags dito . . .	—	—	36	—	—	—	—	—	—	—	36
• Kronobergs dito . . .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
• Norr- och Westerbottens dito . . .	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	12
Summa hvilostånd	4	19	337	3	1	1	63	4	1	2	435

2^{dra} Artikeln.

Tackjerns-blåsningen.

	Mas- ugnar i gång år 1841.	Blåsningstid.		Uppgifven Tackjerns- tillverkning. Tackjernsvigt.	Antal Fri- dygn.	Tionde- Tackjern. Tackjernsvigt.		
		dygn.	tim.			Sk℔	L℔	℔
Norrbottnens Län	1	92	6	960	94 $\frac{1}{4}$	—	—	—
Westerbottnens Län . . .	1	279	18	3,782	10	134	22	15
Jemtlands Län	1	48	15	498	48 $\frac{3}{8}$	—	—	—
Wester-Norrlands Län . .	4	602	17	12,473	6	306	9	7
Gefleborgs Län, Helsingland	9	1,289	17	30,732	91	576	18	7
„ „ Gestrikland	18	2,153	14	47,626	57	931	7	12
Upsala Län	4	593	11	15,636	12	581	11	18
Stockholms Län	4	585	7	14,595	12	520	8	3
Kopparbergs Län	51	7,154	12	150,176	367 $\frac{11}{24}$	4,191	3	17
Westmanlands Län	19	1,965	3	35,164	57	1,232	25	13
Örebro Län	60	9,417	1	155,808	218	5,543	2	1
Wermlands Län	31	4,374	12	86,454	124 $\frac{19}{24}$	2,696	12	9
Södermanlands Län	4	1,012	23	18,265	361 $\frac{5}{24}$	169	12	15
Östergöthlands Län	2	420	21	6,520	6	199	15	2
Skaraborgs Län	1	116	18	1,629	3	32	21	3
Elfsborgs Län	1	195	4	2,604	195 $\frac{1}{6}$	—	—	—
Calmar Län	7	1,226	11	16,329	42	485	15	4
Jönköpings Län	12	1,852	21	14,630	521	371	2	9
Kronobergs Län	5	806	—	7,022	260 $\frac{11}{24}$	210	9	9
Summa	235	34,187	15	620,903	2,484 $\frac{23}{24}$	18,183	16	4

Af den upptagne tackjerns-tillverkningen 620,903 Sk℔ utgör, på sätt 3:dje artikeln närmare utvisar, 21,390 Sk℔ sådant gjutgods, som åstadkommits omedelbart ur sjelfva Masugnarne, i följd hvaraf 599,513 Sk℔ återstå för smidet och den gjutning, som genom tackjernets omsmältning verkställes vid de egentliga gjuterierne; Och som Stång- och Ämnesjerns-smidet, enligt hvad 4:de Ar-

tikeln innehåller, uppgått till ett belopp af 590,779 *Skz*, samt tillverkningen vid Gjuterierne utgjort 9,409 *Skz*, synes häraf att 1841 års tackjerns-tillverkning varit fullt tillräcklig för påräknad consumption, helst det så kallade öfverjernet, som erhålles vid stångjerns-smidet, minskar tackjerns-behovet med minst 25 å 30,000 *Skz*.

Som blåsningstiden, efter hvad Tabellen äfven upplyser, uppgått till 34,187 dygn 15 timmar, utgör tackjerns-tillverkningen på hvarje blåsningdygn 18,16 *Skz*, eller 0,36 *Skz* mera på hvarje dygn, än under år 1840; varande den sedan år 1834 anmärkte årliga successiva tillökningen uti tackjerns-productionen per dygn, sammanlagd för alla dessa 8 år 3,85 *Skz*.

Vid jemförelse med de föregående årens blåsningstid förhåller sig den för år 1841 sålunda, att den är 678 dygn mindre, än blåsningstiden per medium under de 5 åren 1836—1840; men 783 dygn större, än i medeltal under de 10 åren 1826—1835.

Oaktadt berörde mindre antal blåsningdygn år 1841, än efter medelberäkning under åren 1836—1840, finnes ändock beloppet af år 1841 tillverkad tackjern med 41,760 *Skz* öfverskjuta den production, som under samma 5 år per medium ägt rum; hvarföre ock, enär 1841 års blåsningdygn äro, som nyss nämndes, 783 flere, än i medeltal under decennium 1826—1835, och således både ett större antal dygn och högre production per dygn bidragit till en högre tackjerns-tillverkning, 149,468 *Skz* tackjern blifvit mera producerade år 1841, än i medeltal åren 1826—1835.

Denna större tackjerns-production har äfven erfordrats för smidet, enär år 1841 blifvit tillverkade 45,582 *Skz* stång- och ämnesjern mera, än i medeltal under perioden 1836—1840, samt 137,000 *Skz* mera, än per medium under åren 1826—1835.

Skulle åter tillökningen uti tackjernstillverkningen jemföras med de under ifrågavarande perioder utvidgade Smides-privilegierna, så och då vid 1841 års slut det tillätne smidet finnes vara 82,310 *Skz* större, än det som i medeltal var privilegieradt åren 1836—1840, samt med 189,774 *Skz* öfvergår det tillätne medel-beloppet åren 1826—1835, synes häraf, att det privilegierade smidet ökat sig i större förhållande, än tackjerns-tillverkningen.

Om 1841 års tackjerns-tillverkning 620,903 *Skz* fördelas efter orterne, uti hvilka den tillkommit, nemligen inom eller utom Bergslag, så visar det sig, att inom de egentelige till afsalu blåsande Tackjerns-Bergslagerne, nemligen: Vestrå Bergslagen, Norbergs, Nya Kopparbergs, Hellefors, Grythytt, Hjulsjö, Nora, Lindes och Ramsbergs, Lekebergs och Carlskoga, samt Filipstads Bergslager hafva 131 masugnar varit i gång under en tid af tillsammans 18,655 dygn 12 timmar, samt uti orterne utom berörde Bergslager, 104 masugnar blifvit för tackjerns-tillverkning begagnade under en blåsningstid af sammanlagde

15,532 dygn 3 timmar; Och har uti berörde Bergslager tackjerns-productionen uppgått till 331,606 *Skz*, samt uti de öfrige orterne till 289,297 *Skz*.

Då nu således inom de egentelige Bergslagerne 17,77 *Skz* tackjern blifvit för hvarje blåsnygsdygn tillverkade, samt i de öfrige orterne 18,16 *Skz*, så företer sig såsom anmärkningsvärdt, att skillnaden i tackjerns-production per dygn inom och utom Bergslag är för år 1841 endast 0,85 *Skz*, då den per medien de 5 nästföregående åren varit 1,33 *Skz*, hvilket fördelaktigare förhållande inom Bergslagerne ofelbart härleder sig derifrån, att äfven vid Bergsmans-masugnarne de på sednare tiden uppfunne bättre tillverknings-metoder börjat att allt mer och mer införas.

Utaf de på Tabellen öfver årets tackjerns-production upptagne 2,484½ fridygnen, utgöra 1,536½ hela blåsningstiden för följande under frihetsår varande masugnar, nemligen: Rosforss masugn i Norrbotten; Ljusnedals masugn i Herjedalen; Ågs och Ickholms masugnar i Kopparbergs Län; Forssjö masugn i Södermanland; Tahebergs och Unnaryds masugnar i Jönköpings Län; Billingsforss masugn på Dahlsland, samt Säfsjöströms masugn i Kronobergs Län; Och äro de öfrige 948 dygnen de egentelige så kallade fridygnen, hvilka få beräknas dels vid hvarje blåsnygs början dels ock då masugn ombygges eller ny pipa insättes.

Af det på Tabellen upptagna Eders Kongl. Maj:ts och Kronans Tionde Tackjern 18,183 *Skz* 16 *Lz* 4 *z* har följande belopp levererats in natura, nemligen:

	<i>Skz</i>	<i>Lz</i>	<i>z</i>
Inom Nya Kopparbergs Bergmästaredöme	159.	17.	1½.
„ Westmanlands och Kopparbergs Läns dito	2,745.	21.	6.
„ Nora och Lindes dito	504.	—	5½.
„ Wermlands dito	754.	9.	16½.
Summa <i>Skz</i> 4,163.	22.	9½.	

Det återstående beloppet 14,019 *Skz* 19 *Lz* 14½ *z* af Tionde-jernet har deremot blifvit löst med penningar, enligt följande af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium upprättade taxa, nemligen:

	Bauco	R:dr	sk.
För Masugnarne under Löfsta, Österbo, Gimo och Rånäs Bruk	11:	—	
„ dito „ Forssmarks, Gysinge, Strömsbergs och Ullforss Bruk, samt Harnäs Masugn	9:	24.	
„ dito „ Skebo, Hargs, Wattholma och Söderforss Bruk	9:	—	
„ dito „ Elfkarleö Bruk	8:	24.	

För Masugnarne uti	Norbergs och Skinskattebergs Bergslager . . .	7: 40.
„ dito	„ Nora Bergslag i Örebro Län	7: 40.
„ dito	„ Lindes dito i dito	7: 32.
„ dito	„ Ramsbergs dito i dito	7: 20.
„ dito	„ Lekebergs dito i dito	8: 24.
„ dito	„ Lerbecks dito i dito	8: 16.
„ dito	„ Nya Kopparbergs dito i dito	6: 24.
„ dito	„ Hjulsjö dito i dito	7: 8.
„ dito	„ Grythytte och Helleforss Bergslager i dito . . .	7: 24.
„ dito	„ Carlskoga Bergslag i dito	8: 28.
„ dito	„ Filipstads Bergslag i Wernlands Län	8: 24.
„ dito	„ Grangärdes Bergslag i Kopparbergs Län, utom Pehrsbo	7: 8.
„ dito	„ Norrberkes dito i dito	7: 16.
„ dito	„ Söderberkes, Tuna, Säfsens och Floda Socknar, jemte Pehrsbo Masugn i Grangärdes Socken af samma Län	7: 24.
„ dito	„ Öster-bergslagen i Kopparbergs Län, samt af Mas- ugnarne till Dådrams och Svartnäs Bruk i samma Län	7: 40.
„ dito	„ Öster-Dalarne, med undantag af sistnämnde Bruks Masugnar	6: 40.
„ dito	„ Södermanlands och Östergöthlands Län	7: 40.
„ dito	„ Tabergs Bergslag och i öfrigt inom Jönköpings Län, med undantag af Ohs och Bruzaholms Masugnar	7: 40.
„ dito	„ Calmar och Kronobergs Län, samt af Ohs och Bruzaholms Masugnar i Jönköpings Län . . .	6: 20.
„ dito	„ Ofvansjö och Thorsåkers Bergslager, samt i all- mänhet af Masugnarne inom Gefleborgs, Wester- Norrlands, samt Norr- och Westerhottens Län .	7: 40.

Dessutom hafva visse Masugnars ägare i de Norra Länen i vanlig ordning åtnjutit den dem, i följd af deras ägande svagare malmfång, till 3 Rdr 32 sk. beviljade nedsättning i lösen för hvarje *Sk* af deras Tionde-tackjern.

Exporten af tackjern, tillverkad af bergmalm har utgjort 3,998½ *Sk* till Finland, samt af sjömalms tackjern 400 *Sk* äfvenledes till samma land; och grundar sig denna export dels på sednaste Handels-Tractat med Ryssland, dels ock på Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution af den 16 Januari 1839, angående beviljad rättighet, under en tid af 3 år, till utförsel af sjömalms-tackjern från Småland.

3^{die} Artikeln.

Gjutgods-tillverkningen och Gjuterierne.

	Uppgifven gjutgods-tillverkning vid Masugnarne år 1841.		
	Tackjernsvigt.		
	<i>Sk</i>	<i>Lb</i>	<i>Ø</i>
Norrbottnens Län	9	1	18
Jemtlands Län	9	—	—
Gefleborgs Län, Helsingland	371	7	10
” ” Gestrikland	759	22	10
Stockholms Län	47	23	15
Kopparbergs Län	1,719	2	5
Westmanlands Län	896	18	15
Örebro Län	2,782	—	—
Wermlands Län	1,234	1	—
Södermanlands Län	6,991	15	6
Östergöthlands Län	1,800	12	13
Skaraborgs Län	240	—	—
Elfsborgs Län	390	—	—
Calmar Län	1,493	15	12
Jönköpings Län	173	—	—
Kronobergs Län	2,472	12	3
Summa	21,390	3	7

	<i>Skz</i>	<i>Lz</i>	<i>z</i>
Den uppgifne Gjutgods-tillverkningen utgjorde år 1840 . . .	21,657.	4.	9.
” ” ” 1839 . . .	21,090.	1.	5.
” ” ” 1838 . . .	10,243.	—	—
samt i medeltal åren 1833—1837 . . .	17,199.	—	—

Genom omsmältning af Tackjern uti Cupol- och Reverber-ugnar, dels vid de egentelige Gjuterierne, dels ock vid vissa Stycke-Bruk, har en gjutgods-tillverkning åstadkommits till följande belopp, nemligen:

	<i>Skz</i>	<i>Lz</i>	<i>z</i>		R:dr	Banco sk.	r.
Vid Kungsholms Gjuteri i							
Stockholm . . .	900.	—	—	Tillverkningsvärde *)	16,200.	—	—
„ Nyköpings dito . .	1,644.	19.	6.	dito	29,609.	17.	9.
„ Motala dito i Öster-							
göthlands Län . .	2,127.	4.	6.	dito	47,786.	41.	8.
„ Finspongs dito i dito	280.	—	—	dito	5,040.	—	—
„ Åkers dito i Söder-							
manlands Län . .	547.	—	—	dito	9,846.	—	—
„ Krokfors dito i Öre-							
bro Län	832.	11.	—	dito	35,313.	39.	—
„ Forssbacka dito i Gefle-							
borgs Län	1,034.	—	—	dito	18,612.	—	—
„ Dormsjö dito i Kop-							
parbergs Län . .	572.	5.	17.	dito	9,699.	13.	—
„ Ankarsrums dito i							
Calmar Län . .	851.	—	—	dito	15,318.	—	—
„ Huseby dito i Kro-							
nobergs Län . .	100.	—	—	dito	1,800.	—	—
„ Öremo dito i dito .	70.	—	—	dito	1,260.	—	—
„ Helsingborgs dito .	450.	10.	7.	dito	9,409.	32.	1.
Summa Gjutgods	<i>Skz</i> 9,409.	10.	16.	Summa tillverkningsv.	199,894.	47.	6.

*) Der tillverkningsvärdet icke uppgifvits, har det blifvit beräknadt efter 18 R:dr pr *Skz*.

Exporten af Gjutgods har år 1841, efter hvad Tullverkets räkenskaper ut-
visar, förhållit sig sålunda:

	Kanoner och kulor.		Grytor, Kettlar samt Gal- lerverk.		Gjutgods till Ma- chinerier.		Summa.		Diverse gjutgods, ej specifice- radt, men upptaget i penninge- värde.	
	Skß	Lß	Skß	Lß	Skß	Lß	Skß	Lß	Rd:r	sk.
Till Norrige	795	15	—	—	—	—	795	15	10	—
„ Finland	6	—	525	5	31	15	563	—	1,026	32
„ Preussen	1,662	10	8	5	—	—	1,670	15	—	—
„ Danmark	963	—	1	10	—	—	964	10	46	32
„ Mecklenburg	4	10	—	—	325	—	329	10	175	—
„ Lübeck	8	—	—	—	—	—	8	—	—	—
„ Frankrike	49	15	—	—	—	—	49	15	—	—
„ Förenta Staterne i Nor- ra Amerika	72	10	—	—	—	—	72	10	—	—
„ Öfrige Länder i Norra och Södra Amerika	—	—	1	5	—	—	1	5	—	—
Summa	3,562	—	536	5	356	15	4,455	—	1,258	16

4^{de} Artikeln.

Stång- och Ämnesjerns-Smidet.

	Hårdar.	Privilegierade smides-beloppet, hammarskatten oberäknad, den 31 December 1841.			Hammarskatten å privilegierade smidet den 31 December 1841.			Uppgifven Stång- och ämnes-jerns tillverkning år 1841.
		Skß	Lß	ß	Skß	Lß	ß	
		Bergs-	vigt		Bergs-	vigt		Bergsvigt.
Norrbottnens Län	24	8,600	—	—	123	10	—	4,467
Westerbottnens Län	19	8,561	13	—	148	10	—	5,794
Jemtlands Län	8	3,100	—	—	58	—	—	495
Wester-Norrlands Län	81	37,859	2	—	605	—	—	37,488
Gefleborgs Län, Helsingland	62	28,867	13	—	406	8	—	33,180
” ” Gestrikland	101	50,006	13	19	662	16	15	55,693
Upsala Län	29	14,983	11	15	143	10	1	22,444
Stockholms Län	19	10,350	—	—	96	5	2	12,390
Kopparbergs Län	178	76,165	2	8	1,120	1	9	71,647
Westmanlands Län	128	62,261	7	2	721	—	—	62,253
Örebro Län	168	77,161	17	—	897	3	7	77,490
Wernlands Län	263	130,522	6	10	1,802	7	—	112,415
Götheborgs och Bohus Län	2	950	—	—	19	—	—	566
Södermanlands Län	48	17,121	—	—	195	5	—	16,044
Östergöthlands Län	78	28,268	11	—	366	6	—	26,109
Skaraborgs Län	22	8,734	3	—	108	11	16	7,490
Elfsborgs Län	39	19,290	15	—	281	15	—	17,424
Calmar Län	34	10,267	10	—	127	2	—	9,742
Jönköpings Län	35	14,969	19	—	227	17	10	12,010
Kronobergs Län	22	6,169	18	—	79	11	—	5,638
Hallands Län	1	600	—	—	9	—	—	—
Summa	1,361	614,811	2	14	8,199	—	—	590,779

Ham-

Hammar-skatten inberäknad, utgjorde således privilegierade smidet vid 1841 års slut 623,010 *Sk* 2 *L* 14 *℔* vid 1,361 härdar. Här af äro 15 härdar tillkomne under året och ett smide af tillsammans 14,469 *Sk* 1 *L* emot 217 *Sk* hammar-skatt; men som deremot 1 härd och 1,150 *Sk* smide emot 16 *Sk* 10 *L* hammar-skatt blifvit nedlagde, finnes rätta tillökningen vara, af verkstäder 14 härdar, samt af smide 13,319 *Sk* 1 *L* emot hammar-skatt af 200 *Sk* 10 *L*.

Uti ofvan angifna belopp af privilegierade smidet ingår icke den vid de så kallade Recognitions-verken Österby, Löfsta och Gimo, utöfver Brukens åsatte hammar-skatt, idkade tillverkning, hvilken uti Collegii underdåniga Berättelse för år 1835 upptagits efter medium för åren 1827—1831 till 7,172 *Sk* 3 *L* 12 *℔*; men uti hammar-skatts-beloppet å det tillåtna smidet hafva deremot blifvit intagne 62 *Sk* 18 *L*, utgörande tillökad Hammar-skatt för sådant emot enkel Hammar-skatt privilegieradt Ämnes-smide, som, enligt Eders Kongl. Maj:ts särskildta Nådiga Resolutioner, får såsom Stångjern vägföras, emot vederbörande Brukse-ares skyldighet, att om en sådan rättighet begagnas eller icke, i alla fall utgöra den högre Hammar-skatten.

Fördelas hela Smidet med hänsigt till beskattningen och tiden då Smidet tillkommit, så blifver förhållandet följande:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>℔</i>
Stång- och Ämnesjerns-Smide emot enkel Hammar-skatt, be- finteligt före utfärdandet af 1803 års Kongl. Smides- Förordning	316,128.	9.	14.
Frälse-rätten, eller det belopp, som utan Hammar-skatt till- kommer det så kallade Frälse-smidet	17,388.	6.	5.
Stång- och Ämnesjerns-Smide emot dubbel Hammar-skatt, privilegieradt på grund af 1803 års Kongl. Smides-För- ordning, med tillägg af 6,190 <i>Sk</i> äldre, ursprungligen emot enkel Hammar-skatt privilegieradt Ämnes-smide, för hvilket likväl nu mera, mot vunnen rättighet, att detsamma såsom Stångjern vägföra, äfven dubbel ham- mar-skatt utgöres	163,859.	4.	3.
Stångjerns-Smide emot tills vidare utgående Hammar-skatt af 1½ <i>Sk</i> för hundra, tillkommit efter utfärdandet af			
Transport	497,376.	—	2.

	SkZ	LZ	Y
Transport	497,376.	—	2.
Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 26 October 1838 och sedan behörige undersökningar förut blifvit hållne, med tillägg af 200 SkZ af det vid Sörforss Bruk emot enkel Hammarskatt. privilegierade Ämnes-Smide, enär för desse 200 SkZ erlägges Hammarskatt efter 1½ SkZ för 100:de, i och för rättigheten att smida Stångjern i stället för Ämnesjern	41,943.	1.	10.
Stångjerns-Smide, tillåtit utan föregående undersökningar, på grund af 4:de § uti Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse af den 26 October 1838	75,492.	1.	2.
Hammarskatten så väl för det så kallade äldre, som för det på sednare tider tillkomne Smidet	8,199.	—	—
Summa SkZ	623,010.	2.	14.

Af det år 1841 tillkomne nya Smidet hafva 10,219 SkZ 4 LZ, emot hammarskatt 153 SkZ 5 LZ blifvit privilegierade, på grund af förut anställda undersökningar, samt 4,249 SkZ 17 LZ, emot Hammarskatt 63 SkZ 15 LZ beviljade, i enlighet med föreskriften uti 4 § af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 26 October 1838, eller till ½ del af den vid Bruken förut tillåtna Smidesrätt.

I afseende på tiden, hvarinom Hammarskattsutskylder skola utgöras för det, på grund af anställda undersökningar, privilegierade nya Smidet, 10,219 SkZ 4 LZ, är, enligt de för hvarje Verk utfärdade Resolutioner, förhållandet följande:

	SkZ	LZ
Från och med Smides-året 1841 skall Hammarskatt utgöras för	3,345.	17.
” ” 1842 ” ” ”	4,473.	7.
” ” 1843 ” ” ”	600.	—
” ” 1844 ” ” ”	1,200.	—
” ” 1846 ” ” ”	600.	—
Summa SkZ	10,219.	4.

Den upptagne Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen är 7,133 *Sk* större, än den för år 1840, samt öfverskjuter med 69,222 *Sk* den tillverkning, som ägde rum per medium de 5 åren 1835—1839.

Jemföres Stång- och Ämnesjerns-tillverkningen 590,779 *Sk* Bergsvigt, utgörande i Stapelstadsvigt 649,857 *Sk* med det quantum, som på våg blifvit infördt, nemligen 562,840 *Sk* 7 *L* 14 *z* Stångjern, samt 62,684 *Sk* 10 *L* 18 *z* Jern-manufactur eller tillsammans 625,524 *Sk* 18 *L* 12 *z*, så finnes skillnaden emellan tillverkningsbeloppet och vågföringen utgöra 24,332 *Sk* 1 *L* 18 *z*.

Af det på Vågarne inkomne quantum har åter ifrån desamma blifvit till inrikes förbrukning afvägt: 22,923 *Sk* 10 *L* 8 *z* Stångjern, samt 22,745 *Sk* 4 *L* 8 *z* Jernmanufactur, eller tillsammans 45,668 *Sk* 14 *L* 16 *z*.

Deremot har exporten år 1841 af både Stångjern och Jernmanufactur tillsammans tagne utgjort 582,341 *Sk* 4 *L*, hvilket belopp är 67,515 *Sk* 16 *L* mindre, än det Stång- och Ämnesjern, som under året blifvit tillverkad, allt i Stapelstads-vigt räknadt.

Exporten år 1841 har varit 35,429 *Sk* 5 *L* 13 *z* större, än den under året 1840, samt öfverskjuter med 78,402 *Sk* utförseln i medeltal de 5 åren 1835—1839.

Om nu här upptages endast exporten af Stångjern under Smides-året 1841, har den, enligt Våg-Räkenskaperne, uppgått till följande belopp, nemligen:

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>z</i>
Från Stockholms Våg	284,363.	—	5.
„ Götheborgs Våg	173,375.	6.	—
„ de öfrige Vågarne	89,744.	7.	13.
Summa Stångjern export	547,482.	13.	18.
Stångjerns-exporten utgjorde år 1840	511,113.	—	17.
„ „ 1839	565,736.	4.	11.
„ „ 1838	526,658.	13.	18.
samt i medeltal åren 1833—1837	420,174.	—	—

Inventarierna af Stångjern, hvilka vid början af Smides-året 1841 på Rikets Vågar utgjorde 249,684 *Sk* 17 *L* 12 *z*, hafva vid samma års slut funnits vara

	Skk	£	»
På Stockholms Våg	116,826.	15.	16.
„ Götheborgs Våg	94,934.	16.	5.
„ de öfrige Stapelstads-Vågarne	25,398.	6.	9.
„ Upstads-Vågarne	4,959.	2.	10.

Summa Stångjerns-Inventarier 242,119. 1. —

Upptages Stångjerns-exporten till det belopp, som af Tullverkets, Calender-året omfattande Räkenskaper inhemtas, och då destinations-orterna tillika ut-sättas, blifver förhållandet på sätt efterföljande Tabell närmare utvisar, nemligen:

	Stapelstadsvigt.	
	Skk	£
Till Norrige	3,113	—
„ Finland	7,884	5
„ Preussen	49,834	10
„ Danmark	33,594	5
„ Mecklenburg	12,852	15
„ Lübeck	22,920	5
„ Hamburg	1,297	10
„ Bremen	17,923	10
„ Hannover och Oldenburg	8,637	10
„ Nederländerne	13,198	15
„ Belgien	2,017	15
„ Stora Britannien	141,752	15
„ Frankrike	32,231	10
„ Spanien med Baleariska och Canariska Öarne	1,506	15
„ Portugal med Madera, Cap-Verds Öarne och Azorerne	19,046	5
„ Italien utom Österrikiska Besittningarne	665	15
„ Österrikiska Staterne	535	15
„ Turkiet	206	—
Transport	369,218	5

	Transport	Stapelstadsvigt.	
		Skz	Lz
Till Algerien		369,218	5
„ Asiatiska utom Medelhafvet belägne Länder samt Australien		2,095	10
„ Förenta Staterne i Norra Amerika		11,830	5
„ Westindiska Öarne		164,277	5
„ Brasilien		352	—
„ Öfrige Länder i Norra och Södra Amerika		16,573	10
		661	10
Summa Stångjerns-export		565,008	15

Utom förenämnde Stångjerns-export har, med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd, till England blifvit utförde så kallade smältstycken, till ett belopp af 1,349 Skz 5 Lz.

I enlighet med den af Kammar-Collegium, Stats-Contoret och Bergs-Collegium för året upprättade Taxa, hafva lösnings-priserne för Eders Kongl. Maj:ts och Kronans Hammarskatts-jern blifvit sålunda fastställdes per Skz:

	R:dr	sk.
För Löfsta, Österbo, Gimo och Rånäs Bruk	28:	—
„ Forssmarks, Strömsbergs, Ullforss och Gysinge Bruk	25:	—
„ Skebo, Hargs, Wattholma och Söderforss Bruk	23:	—
„ Elfkarleö Bruk	18:	—
„ Alle öfrige Stångjernsverk uti hvad ort eller Län i Riket som helst	16:	12.
„ Ämnes-Verken	16:	12.
„ Bergsmanshamrarne	15:	12.

5^{te} Artikeln.

Jern-manufactur-tillverkningen.

	Uppgifven Jern-manufactur-tillverkning för år 1841.		
	Bergsvigt.		
	Sk	l	ö
Norrbottens Län	392	—	—
Westerbottens Län	574	—	—
Jemtlands Län	203	—	—
Wester-Norrlands Län	2,335	—	—
Gefleborgs Län, Helsingland	282	—	—
” ” Gestrikland	1,494	—	—
Upsala Län	1,456	—	—
Stockholms Län	2,073	—	—
Kopparbergs Län	11,274	—	—
Westmanlands Län	5,145	—	—
Örebro Län	10,405	—	—
Wermlands Län	13,755	—	—
Götheborgs och Bohus Län	1,231	—	—
Södermanlands Län	6,599	—	—
Östergöthlands Län	6,405	—	—
Skaraborgs Län	644	—	—
Elfsborgs Län	7,441	—	—
Calmar Län	1,389	—	—
Jönköpings Län	1,696	—	—
Kronobergs Län	1,754	—	—
Summa	76,547	—	—

Jern-manufactur-tillverkningen år 1840	utgjorde i Bergsvigt	. .	71,759	Sk l .
”	”	” 1839	”	” . . 63,923 —
”	”	” 1838	”	” . . 50,531 —
samt i medeltal åren 1833—1837	”	”	. .	50,199 —

Då under Smides-året 1841 från Bruken på Våg inkommit Jern-manufactur 62,684 Sk~~l~~ 10 L~~l~~ 18 ~~l~~, men årets tillverknings-belopp 76,547 Sk~~l~~, förvandladt till Stapelstadsvigt utgör 84,202 Sk~~l~~, öfverskjuter detta sednare quantum med 21,518 Sk~~l~~ det belopp som blifvit på Våg infördt.

Afvägningen från Våg har deremot utgjort:

till inrikes förbrukning		22,745.	4.	8.
samt till export:				
från Stockholms Våg		20,098.	2.	6.
” Götheborgs Våg		12,521.	—	15.
” de öfrige Vågarne		2,239.	7.	1.
			34,858.	10. 2.

Summa afvägning från Våg i Stapelst. vigt 57,603. 14. 10.

Jern-manufactur-exporten utgjorde år 1840		35,798.	10.	10.
”	” ” ” 1839		33,487.	8. 7.
”	” ” ” 1838		29,703.	19. 17.
samt i medeltal åren 1833—1837		28,148.	14.	5.

Inventarierne på Rikets Vågar af Jern-manufactur, utgörande vid 1841 års början 23,829 Sk~~l~~ 19 L~~l~~ 12 ~~l~~, hafva vid årets slut, på sätt Våg-Räkenskaperne utvisa, funnits utgöra:

På Stockholms Våg		20,535.	11.	1.
” Götheborgs Våg		7,313.	13.	—
” de öfrige Stapelstads-Vågarne		701.	16.	2.
” Upstads-Vågarne		359.	15.	17.

Summa inventarier af Jernmanufactur Sk~~l~~ 28,910. 16. —

Enligt hvad Tullverkets, efter Calender-året uppställda Räkenskaper innehålla, har exporten af Jern-manufactur, då destinations-orterna tillika utsättas, uppgått till det på efterföljande Tabell upptagne belopp, nemligen:

Jernmanufactur-exporten år 1841, enligt Tullverkets Räkenskaper.

	Summa.		Diverse Jern-manufactur.		Stål.		Spik.		Plogbills-ämnen.		Kettingar.		Plåtar, ofortent.		Saltpanne-plåtar.		Skär- och Kuipp-jern.		Sänksmitte.		Bult- och Gallert-jern.		Bandjern.		Hamrar- och Smedje-städ.		Svårde Ankare och Dragar.	
	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb	SKB	Lb
Till Norrige							2,508	5																				
„ Finland	18	10					2,159	5																				
„ Preussen			4				91	15																				
„ Danmark	9	15	2				3,510	5																				
„ Mecklenburg							1,037	5																				
„ Lübeck							802	5																				
„ Hamburg							421	5																				
„ Bremen							3																					
„ Hannover och Olden-burg																												
„ Nederländerne																												
„ Belgien																												
„ Stora Britanien och Irland																												
„ Frankrike																												
„ Spanien med Balea-riske och Canari-ske öarne																												
„ Portugal med Madera, Cap-Verds-örne och Azorerne																												
„ Italien utom Öster-rikiska Besittnin-garne																												
„ Österrikiska Staterne																												
„ Algerien																												
„ Asiatiska, utom Me-delhafvet belägne, Länder samt Au-stralien																												
„ Förenta Staterne i Norra Amerika																												
„ Vestindiska öarne																												
„ Brasilien																												
„ Öfrige Länder i Nor-ra och Södra Ame-rika																												
Summa export	33	10	10	10	3,798	10	2,449	—	594	—	4,164	—	175	5	4,691	5	102	10	524	15	10,583	10	15,401	5	1,005	—	43,533	—

6^{te} Artikeln.

De så kallade Ädlare Verken.

a) *Guld-tillverkningen.*

Ur det vid Konung Gustaf den Tredjes Silfver-verk, tillhörigt Stora Kopparbergs Bergslag, erhållna Silfver hafva blifvit utbringade 2 lödiga marker 4 lod 7 $\frac{1}{2}$ grän.

b) *Silfver-tillverkningen.*

Sala Silfververk. Härstädes har brytningen år 1841 blifvit fortsatt uti Stor-, Torgschakts- och Carlschakts-grufvorne, varande 36 särskildte ställen bearbetade uti den förstnämnda, 2 uti den andra och 5 uti den sistnämnda, eller tillsammans 43 arbetsrum; Och hafva af dessa, 22 varit brutne till vinnande af malm, 13 för att uppsöka nya malm-tillgångar, 3 för att förbereda malm-brytning uti kända, obrutna malmsamlingar, samt 5 drifna, dels för nödige anläggningar af förbättrade uppfodringsverk, dels ock för att, efter stadgade arbetsplaner, bereda möjlighet till framtida malmbrytning i nordvestra fältets fortsättning åt djupet. Konung Carl den XI:s uppfodrings-schakt har härunder blifvit afsänkt 9 $\frac{1}{2}$ famnar och uppfodrar nu från 129 famnar, sedan dess botten nedkommit till 137 famnars allmänt afvägningsdjup. Konung Carl den XIV:s Konstschakt har under detta år blifvit anlagdt 13 famnar söder om Konung Carl den XI:s schakt, ifrån 142 famnars afvägning, för att följa detta sistnämnde schakt åt djupet och gifva utrymme för vattenkonsten, som kommer att länsa den delen af Carlschakts-grufvan, hvilken ligger djupare än Stor-grufvan. Arbetet för konstbyggnaden uti Konung Gustaf den III:s schakt har så vida fortgått, att ett hus med tillhörande uppfodringsverk blifvit uppfördt öfver schaktets lafve, samt grunden fullbordad för konsthjullhuset. Äfven under ifrågavarande år hafva grufvorne icke kunnat, med nuvarande vattenkonster, hållas fullkomligt toma, utan blefvo de djupare delarne af Storgrufvan någon tid fyllda af vatten, till dess höstfloden afstannade, hvarefter vattnet kunde uppfodras.

Utom förberörde grufve-arbeten, har Grefve Bjelkes stoll blifvit fortdrifven 10 $\frac{1}{2}$ famnar, så att den nu är inkommen 380 famnar inom myningen vid aflopps-kanalen.

Hela brytningen inom Salbergs-districtet har år 1841 uppgått till 81,307 tunnor fyndigt och 6,792 tunnor ofyndigt berg, eller tillsammans 88,099 tun-

nor à 6½ cubikfot; Och hafva under samma tid orter blifvit drifne till en sammanräknad längd af 740 fot, och ~~sänkningar~~ till ett djup af 175 fot.

Malm-sofringen har lemnat 27,255 lass vaskmalm, utgörande i vikt 141,726 centner, 8,535 cubikfot stufmalm, motsvarande ungefär lika många centner, samt 73 centner slig. Vaskmalmens medelhalt har varit 0,588 lod silfver på centnern; stufmalmens medelhalt 3,93 lod silfver samt 13,63 marker bly; och sligens medelhalt 8,6 lod silfver samt 29 marker bly på centuern.

Efter malmernas bokning och vaskning har till blysmältningen erhållits 10,407 centner sliger och stuf, hvilka jemte 4,753 centner silfverhaltig skärsten från råsmältningen, efter slatlig afdrifning och finering, gifvit en tillverkning af 3,473 lödige marker 14 lod bergfint silfver.

Sala Silfververks Ränte-ersättnings-fond, som vid slutet af år 1840 uppgick till 17,799 R:dr 28 sk. 5 r., har under loppet af år 1841, dels genom den i förhållande till silfver-tillverkningen stadgade afsättning, dels ock genom på Capitalet beräknade räntor, blifvit ökad med 2,395 R:dr 43 sk. 8 r. och utgjorde således vid årets slut en hos Sala Bergslag, emot ränta innestående summa af 20,195 R:dr 28 sk. 5 r. Banco.

Konung Gustaf den Tredjes Silfververk vid Stora Kopparberget. Utaf det från 14 serskildte arbetsrum i Stora Kopparbergs grufvor uppfordrade berget hafva år 1841 blifvit fränskiljde och emot brytnings-priset till detta Silfververk aflemnade 1,974 tunnor blyglanshaltig sten, hvaraf nära hälften från arbetsrummet Kumblin. Genom skrädnig af sådan sten, till fränskiljande, så vidt ske kunnat, af kopparmalm m. m., hafva under året erhållits 1,876 tunnor silfverhaltig blymalm; och har silfver-tillverkningen, som är fri från afrad till Eders Kongl. Majt och Kronan, utgjort 451 lödige marker 5 grän.

Löfås Silfververk i Skedvi Socken och Stora Kopparbergs Län. Grufvorne till detta Silfververk, som öfvertagits af ett större Bolag, skola, enligt uppgift, hafva blifvit med omsorg bearbetade och anstalter vidtagne för en mera ändamålsenlig uppfordring af vatten, på det de djupare arbetsrummen måtte kunna åtkommas. Ortdrifningen har uppgått till 8 famnar, hvarunder erhållits 3,164 tunnor berg, utur hvilka 293 tunnor malm blifvit utskrädda. Silfver-tillverkningen har utgjort 104 lödige marker 5 lod 4 grän.

Hela Silfver-tillverkningen i Riket år 1841 har således uppgått till ett sammanlagdt belopp af 4,029 lödige marker 3 lod 9 grän, hvaraf Tionde-afgiften jemte Myntare-lön och slag-skatt till Eders Kongl. Majt och Kronan utgör af Sala Silfver-tillverkning 3,732 R:dr 6 sk. 6 r., samt trettionde delen af det vid Löfås Silfververk åstadkomne silfret 28 R:dr 19 sk. 10 r. allt i silfver räknadt.

c) *Koppar-Verken.*

Stora Kopparberget. Grufvebrytningen härstädes har under år 1841 icke varit hindrad, hvarken af något nytt stalp i grufvorne eller af vatten; Och har, sedan konsten år 1840 nedbyggdes till Storgrufvans största djup, vattnet jemnare än förr kunnat undanhållas, så att djup-grufvan varit läns hela året, med undantag af fyra dagar under sommaren, då Konung Fredrics konst måste repareras. Vattendunten i Olof Hans grufva, hvarifrån konsten i Vredes schakt drager vattnet, har varit tom under sex månader af året; men under den öfriga tiden har vattnet stundom stigit, dock aldrig öfver 3 famnar 9 tum.

Den arbetsplan, som fastställdes för härvarande grufvors iståndsättande med nödige anfarter och communicationer efter 1833 års stora fall, har blifvit fullföljd, och utgjorde de för sådane arbeten till 1841 års slut nedlaggde kostnader 98,127 R:dr 40 sk. 5 r. Bco, hvarmed, utom förbyggnader i grufvorne för en kostnad af 15,549 R:dr 25 sk., blifvit drifne sänkningar till ett sammanlagdt djup af 118 famnar 11 qvarter och orter till en längd af 484 famnar 9 qvarter. Det hufvudsakliga som återstår af förenämnde arbetsplans utförande, är Drottninggrufve-schaktets vidare afsänkande, nödige communicationer med samma schakt, samt nedbyggnad af ny konst derigenom och till djupet af grufvan.

Jemte förberörde arbeten hafva, för att vid grufvornes nedbrytning på större djup kunna för uppfordringen begagna Konung Fredrics, Konung Adolf Fredrics och Meijenholtz's-schakten, sänkningar under nämnde trenne schakt blifvit fortsatte, till sammanbrytning framdeles med desse schakt; hvarförutan många försökningsarbeten, till beredande af framtida malmvinst, blifvit drifne, så att af 84 arbetsrum, som år 1841 varit bearbetade uti Stora Kopparbergs grufvor, hafva 24 varit schakt-, communications- och väg-arbeten, 26 försöks-arbeten och 34 egentelige malmrum.

Uppfordringen vid Stora Kopparberget år 1841 har uppgått till ett belopp af 126,646 tunnor malmbaltigt berg och 918 tunnor svafvelkis, eller tillsammans 127,564 tunnor, med en brytnings- och uppfordrings-kostnad af 27 sk. 3 r. Bco per tunna. Förstnämnde 126,646 tunnor berg hafva till största delen undergått skrädning och den deraf erhållna malmen utgjort 58,569 tunnor, hvilka vid de vanliga malm-lottnings-auctionerne uppgått i värde till 105,331 R:dr 16 sk. Bco, eller 1 R:dr 38 sk. 3 r. per tunna.

Förberörde malmbelopp 58,569 tunnor har efter stadgad ordning blifvit fördelad uti så kallade lottningar af 13 hopar uti hvardera och två tunnor per hop, hvarefter vid malm-auctionerne 5 hopar af hvarje lottning blifvit försålde för Cassornes räkning och de öfrige 8 hoparne indelade på paren efter första hopens pris, hvarvid följande afkastning erhållits, nemligen:

	R:dr	sk.	r.
1:sta hopen: Ordinarie grufve-hjelps-malm såld för	7,650.	—	—
2:dra do: Centonal-malm	8,390.	47.	—
3:dje och 4:de hopen: Afrads-malm	17,637.	16.	—
13:de hopen: Extra grufve-hjelps-malm	9,016.	12.	—
kommande hertill Extra afrads-casse-malm till så ringa be- lopp hvarje lottningsdag, att den ej kunnat i lottningar fördelas, såld för	1,436.	37.	—
Summa Cassornes malm	44,131.	16.	—
Fjerdepartsegarnes malm, eller 8 hopen af hvarje lottning, vär- derade efter första hopen pris till	61,200.	—	—
Summa malmvärde som ofvan R:dr B:co	105,331.	16.	—

Värdet af Fjerdepartsegarnes malm, 61,200 R:dr, fördeladt på Bergslagens 1,200 Fjerdepart, gör per Fjerdepart 51 R:dr; men då derifrån måste afdraga ej mindre de under året af Fjerdepartsegarne genom brukande Bergsmännen insatta grufvebrytningsmedel 48 R:dr per Fjerdepart, samt allmänna onera och bevilning 1 R:dr 1 sk. för hvarje Fjerdepart, så har enligt Grufve-Rättens beslut 1841 års Fjerdeparts-revenu blifvit utsatt till 2 R:dr allt i Banco räknadt.

Af malm från de skattlagde grufvorne vid Stora Kopparberget hafva år 1841 blifvit tillverkade och uti Fahlun Krono-Väg invägd 2,411 *Sk* 16 *L* 15 *℔* koppar, som på följande sätt fördelas:

Kronans Tionde-koppar	239.	13.	13½.
Konst-Stats-kopparn	86.	19.	17¾.
Armbösse- och Provisions-kopparen	7.	7.	10¾.
Proste-kopparn	15.	—	—
Ströms-afrads-kopparen	5.	9.	17.
Ersättning för extra afbränning vid Avesta	—	—	12.
Bergsmännens behållna koppar	2,057.	5.	4¼.

Summa som ofvan *Sk* 2,411. 16. 15.

Malm-uppfordringen år 1841 har varit större, än under något af de nästföregående 4 åren. äfvensom koppartillverkningen uppgått till högre belopp, än under något af de 3 åren 1838—1840. Detta oaktadt samt ehuru malmbryt-

ningspriset icke stigit och priset på kopparen icke fallit, har malm-försäljningspriset vid lottnings-auctionerne blifvit så nedsatt, att Fjerdeparts-revenuen måst bestämmas till det obetydliga beloppet af endast 2 R:dr B:co per Fjerdepart; och har orsaken till detta förhållande blifvit uppgifven härleda sig dels från ett stegradt kolpris, dels ock från det nu gällande malmlottningssättet, om hvars förändring särskild fråga emellertid blifvit väckt och är under behandling.

Utom ofvan upptagne 2,411 Sk $\mathbb{Z}$ 16 L $\mathbb{Z}$ 15 $\mathbb{Z}$ koppar, har under år 1841 invägnung skedt uti Fahlu Kronovåg af 872 Sk $\mathbb{Z}$ 4 $\mathbb{Z}$ koppar, tillverkad dels genom slagg-bruk och af malm, skrädd ur grufve-varpen, dels ock af malm från Konung Carl Johans utom Stora Kopparbergs grufvas område upptagna grufva; och för hvilket belopp koppar, 872 Sk $\mathbb{Z}$ 4 $\mathbb{Z}$, icke någon aftrad till Eders Kongl. Maj:t och Kronan erlägges.

Hvad de öfriga Koppar-verken vidkommer, anser sig Collegium böra i underdånighet omnämna, att sedan i följd af Eders Kongl. Maj:ts Nädiga Bref den 8 Maj 1829, skattläggning öfvergått de så kallade Fjerdepartegarne inom nya Kopparbergs Socken, i anseende till den derstädes nästan helt och hållet då öfvergifne kopparhandtering, har ett nytt Bolag bildat sig för återupptagande af de gamle Koppar-grufvorne; och har genom ett af detta Bolag anställt ändamålsenligt arbete förhoppning om erhållande af icke obetydlig malmvinst börjat visa sig; varande, utom andre för Verkets drift nödige inrättningar, kopparhytta vid slutet af nu ifrågavarande år uppförd.

Uti Torneå Lappmark och Juckasjärfvi Socken hafva kopparmalms-anledningar dels på det invid Norrska gränsen belägna fjällberget Schiangeli, dels ock på bergen Raggisvara och Patnakilä blifvit med något arbete belaggade. Af de 90 Sk $\mathbb{Z}$, enligt uppgift, rik malm från Schiangeli har, med behörigt tillstånd, någon mindre del blifvit afsänd till Altens Kopparverk vid Kaafjorden i Norrige; och är afsigten, att den öfriga malmen skall med Renar forslas till Lappeå straxt nedom Kengis Bruk vid Torneå elf, för att på öppet vatten föras ned till Haparanda och sedermera derifrån till någon Svensk Kopparhytta.

De vid Rikets särskildte Kopparverk, Stora Kopparberget inberäknadt, åstadkomne tillverkningar hafva uppgått till det belopp som efterföljande Tabell utvisar:

	Uppgifven Koppar-tillverkning år 1841.			Taxeringen be- stämd till:	Kongl. Maj:ts och Kronans Afrads-Koppar.		
	SkK	LK	Ø		SkK	LK	Ø
Vid Stora Kopparberget af skatt- lagde grufvornes malm	2,411	16	15	{ Hvarje 10:de SkK med afdrag af Pa- stors-andelen. }	239	13	13½
„ dito af malm från Konung Carl Johans nya grufva	183	19	8		—	—	—
„ dito af slagg från gamla hyttor	678	11	19	Ingen afgift härefter.	—	—	—
„ dito af malm skrädd ur grufve- varpen	9	8	17	dito	—	—	—
„ Nya Kopparberget i Örebro Län	35	9	7	Åtnjuter frihetsår.	—	—	—
„ Madsätters Kopparverk i dito	58	16	2	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Sandbackens dito i dito	55	1	13	dito	—	—	—
„ Flögforss dito i dito	60	—	—	dito	—	—	—
„ Åtvidabergs dito i Östergöth- lands Län	1,253	14	10	Hvarje 30 SkK.	41	15	16½
„ Gottenviks dito i dito	19	13	19	dito	—	13	2½
„ Tunabergs dito i Södermanlands Län	57	16	16	dito	1	18	11½
„ Riddarhyttan i Westmanlands Län	410	11	7	dito	13	13	14½
„ Garpenbergs Kopparverk i Kop- parbergs Län	144	4	11	Åtnjuter frihetsår.	—	—	—
„ Säghytte dito i dito af malm från Tomtebo grufvor	118	12	—	Ännu ej taxerad.	—	—	—
„ Kerssnäs dito i dito af dito	57	10	8	dito	—	—	—
„ Löfås dito i dito af dito	31	6	15	dito	—	—	—
„ Svartviks dito i dito	153	18	5	dito	—	—	—
„ Waldemarsviks i Calmar Län	99	8	—	dito	—	—	—
„ Gustafs- och Carlbergs dito i Jemtlands Län	302	1	5	dito	—	—	—
Summa Koppar	6,142	1	17	Kronans afrad	297	14	17½

d) *Messings-Bruken.*

Messings-tillverkningen år 1841 har blifvit uppgifven som följer:

	SkK	LK	Ø
Vid Skultuna Messingsbruk i Westmanland	427.	11.	2.
„ Nyköpings dito	120.	19.	—
„ Gusums dito i Östergöthland	129.	11.	13.
Summa Messings-tillverkning	678.	1.	15.

7^{de} Artikeln.

Diverse Verk och Inrättningar.

Koppar-hamrar.

	Uppgifvet Koppar-smide år 1841.		
	Skk	L	Ø
Vid Avesta Bruk i Kopparbergs Län	1,058	1	14
„ Tunaberg i Södermanlands Län	127	10	—
„ Åtvidaberg i Östergöthlands Län	194	12	10
„ Sätterforss i Skaraborgs Län	23	—	—
„ Stora Gårhult eller Kjällefall i dito	63	—	—
„ Catharinæforss i Elfsborgs Län	92	—	—
„ Lessebo i Kronobergs Län	105	16	4
„ Jernhylla eller Kopparmöllan i Christianstads Län . . .	90	—	—
„ Graneforss i Blekinge Län	155	15	—
„ Olofström i dito	110	—	—
Summa Koppar-smide	2,019	15	8

Blysmältnings-Verk.

Enligt inkomne uppgifter har Bly-tillverkningen år 1841 uppgått till följande belopp:

	Skk	L	Ø
Vid Sala Silfververk	291.	9.	1.
„ Gustaf III:s d:o i Fahlun	174.	14.	2.
„ Löfås dito i Kopparbergs Län	73.	17.	10.
Summa Bly	Skk 540.	—	13.

samt derjemte såsom biproduct vid Sala 39 Skk 5 Ø silfverglitt och glete.

Cobolt-Verk.

Cobolt-tillverkningen har år 1841 blifvit uppgifven sålunda:

	Sk	L	ö		Sk	L	ö
Vid Tunaberg i Södermanland . . .	3,030.			hvaraf Kronans 30:del	101		
„ Vena Cobolt-Verk i Örebro Län . . .	7,827.			åtnjuter frihetsår	—		
„ Håkansbo grufvor i dito	3,000.			ännu ej taxerad	—		
Summa Cobolt	13,857	ö.		Kronans afrad	101	ö.	

Svafvel-Bruk.

Svafvel-tillverkningen har år 1841 varit som följer:

	Sk	L	ö		Sk	L	ö
Vid Stora Kopparberget . . .	28.	10.	—	hvaraf Kronans 30:del	—	19.	—
„ Dylta Svafvelbruk i Öre-							
bro Län	190.	10.	—	„ „ 10:del	19.	1.	—
„ Sägghytte Kopparverk i				} Ännu ej taxerade.			
Kopparbergs Län . . .	94.	—	—				
„ Korsnäs dito i dito . . .	49.	—	—				
„ Löfås dito i dito . . .	28.	—	—				
Summa Svafvel	Sk	390.	— —	Kronans afrad	20.	— —	

Vitriol-Verk.

Under loppet af år 1841 har tillverkningen af Vitriol, enligt meddelade uppgifter, uppgått till följande belopp:

	Sk	L	ö		Sk	L	ö
Vid Stora Kopparberget . . .	656.	7.	13.	hvaraf Kronans 30:del	21.	17.	12.
„ Vid Dylta i Örebro Län . . .	427.	10.	—	dito 10:del	42.	15.	—
„ Ölands Alunbruk . . .	630.	—	—	Ännu ej taxerad	—	—	—
Summa Vitriol	Sk	1,713.	17. 13.	Kronans afrad	64.	12.	12.

Vid Stora Kopparberget har dessutom åstadkommits en tillverkning af 28 Sk 10 L så kallad Salzburger-Vitriol, hvarföre icke någon afrad till Eders Kongl. Majt och Kronan utgöres.

Alun.

Alun-Bruk.

	Uppgifven tillverkning år 1841.		Kronans Afrad.
	Tunnor.		Tunnor.
Vid Andrarum i Christianstads Län	1,637	Som medelpriset å den år 1840 försålde 10:de Alun upp- gått till 17 R:dr 20 sk. 6 r. B:co för Tunnan, så erlägges, till följe af Kongl. Brefven d. 13 Januari 1836 samt d. 10 Mars 1837, endast En procent af tillverknings-beloppet.	16,37
„ Vid Ölands Alun-verk . . .	2,085		20,85
„ Garphytte eller Latorps dito i Örebro Län	2,215		22,15
„ Kallås dito i Skaraborgs Län	968		9,68
„ Hönsätters dito i dito . . .	920		9,20
„ Carlforss dito i dito . . .	504		5,04
Summa Tunnor Alun	8,329	Kronans afrad	83,29

Rödfärgs-Verk.

	Uppgifven tillverkning år 1841.	Taxeringen bestämd till	Kronans Afrad.
	Tunnor.		Tunnor.
Vid Stora Kopparberget	1,436	hvar 30:de Tunna	47 ¹³ / ₁₂
„ Dylta Svafvelbruk i Örebro Län	3,177	hvar 10:de dito	317 ¹⁰ / ₁₀
„ Ridkärrs Rödfärgsverk i dito . .	1,100	hvar 30:de dito	36 ³ / ₃
„ Gammelbo dito i dito	150	ännu ej taxerad	—
„ Östra Silfberget i Kopparbergs Län	450	hvar 50:de Tunna	9
„ Ingarfs Rödfärgsverk i dito . .	888	hvar 30:de dito	29 ³ / ₃
„ Gamla Herregårdens dito i dito	1,361	ännu ej taxerad	—
„ Elsborgs dito i dito	1,251	hvar 30:de Tunna	41 ⁷ / ₁₀
„ Buusås dito i Gestrikland . .	16	ännu ej taxerad	—
„ Ölands Alunbruk	73	dito dito	—
Summa Tunnor Rödfärg	9,902	Kronans Afrad	482 ⁸ / ₁₅

Blyertz-Verk.

Vid det i Norbergs Bergslag befintelige så kallade Ugns Blyertz-Verk har tillverkningen uppgått till 520 Sk~~l~~ 13 L~~ä~~.

Brunstens-brott.

De på Spexeruds och Hohults hemmans mark inom Rogberga och Ödestugu Socknar uti Jönköpings Län befintelige Brunstens-brott hafva detta år varit bearbetade, hvarvid en tillverkning vunnits af 1,200. —

Äfven har den så kallade Ulrika-grufvan inom Udenäs Socken

och Skaraborgs Län blifvit bruten och tillverkningen upp-

gått till 500. —

Summa Brunsten 1,700 Sk~~l~~.

Stenkols-Verk.

Vid Höganäs Stenkols-verk hafva Schakten gamla Ryd och Tillflykten blifvit bearbetade medelst Ortbrytning, samt schaktet Brorsbacke medelst pelarehuggning. All uppfordring af Stenkol har blifvit verkställd med ångmaskiner, och vattnet uppfordrats genom Ryds schakt med dervarande pumpmaskiner, dock har vattentilloppet varit så strängt, att fråga flere gånger uppstått derom, att för denna orsak inställa arbetet.

Uppfordringen af Stenkol vid Höganäs har år 1841 uppgått till följande belopp:

Af N:o 1. 47,939.

„ N:o 2. 69,717.

„ N:o 3. 46,801.

Summa uppbrutne Tunnor Stenkol 164,457.

Häraf hafva blifvit försålde:

Af N:o 1. 45,216.

„ N:o 2. 26,855.

„ N:o 3. 18,181.

Summa försålde Tunnor Stenkol 90,252.

På stället hafva blifvit consumerade:

Af N:o 1.	3,376.
„ N:o 2.	70,031.
„ N:o 3.	33,862.

Summa consumerade Tunnor Stenkol 107,269.

Porfyr- och Marmor-bruk.

Vid *Elfvedahls Porfyrverk* uti Kopparbergs Län har tillverk-

ningsvärdet af de Porfyr-arbeten, som under året blifvit

fullbordade, uppgått till R:dr 2,298. 7. —

Vid *Kolmårdens Marmor-bruk* hafva åtskillige marmor-arbeten

blifvit förfärdigade, hvilkas värde utgjort 3,284. 24. —

Summa R:dr Banco 5,582. 31. —

Under loppet af år 1841 har exporten af sådane serskildte Bergverks-effekter, hvilka icke här förut under Artiklarne 3, 4 och 5 finnas upptagne, förhållit sig på sätt efterföljande, i enlighet med Tullverkets Räkenskaper upprättade Tabell, närmare utvisar:

*Tabell, utvisande 1841 års export af här nedan upplagne Bergverks-producter, upp-
rättad i enlighet med Tullverkets Räkenskaper.*

	Koppar, diverse effector.	Koppar, hettärd- ga arbeten.	Messing, arbetad.	Messing, oarbetad.	Koppar- och Mes- sing-tråd.	Jern- och Stål- tråd.	Bly, arbetadt.	Jern-skrot.	Cobolt-malm.	Cobolt-metall.	Grön Vitriol.	Vanlig Alun.	Romersk Alun.	Svafvel.	Röd-färg.	Brunsten.	Blyertz.
	SK	L	℔	SK	℔	℔	SK	SK	℔	℔	L	℔	Kat.	℔	Tir	SK	L
Till Norrige	17½	10½	4,848½	5½	858	2,050	—	—	—	—	66½	2,050½	—	4½	12½	3	—
„ Finland	48½	7½	590	—	265	7,479	5½	1,724½	2	2,814½	3,281	—	2,892½	573	9½	1,533	—
„ Ryssland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58,106	1,823	—	—	1,540	265½	—
„ Preussen	2,167½	—	—	—	—	—	—	4,908½	10	—	1,462	32	—	—	329	—	—
„ Danmark	613	36½	100	—	52,505	258	—	46½	60	—	5,559	—	—	—	71½	—	—
„ Mecklenburg	1	—	—	—	3,000	—	—	—	—	—	561	11	—	—	119	—	—
„ Lübeck	165½	—	23	—	—	—	—	—	1,500	12	3,407	—	—	—	170	—	—
„ Bremen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119	—	—	—	—	—	—
„ Hannover och Oldenburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	357	—	—	—	20	—	—
„ Nederländerne	772½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,361	—	—	8½	205	—	—
„ Belgien	—	—	—	—	—	—	—	—	160	—	—	—	—	—	—	121	—
„ Stora Britanien	—	—	—	—	—	—	—	18½	17,780	—	—	510	—	—	79	509	—
„ Frankrike	653½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—
„ Spanien med Baleariske och Canariske Öarne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—
„ Asiatiske, utom Medel- hafvet belägne, Län- der samt Australien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	5	—	—
„ Öfrige Länder i Norra och Södra Amerika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Summa	4,438½	54½	5,561½	5½	56,628	9,787	5½	6,697½	19,512	12	2,880½	32,773½	1,866	2,925½	3,145½	922½	1,533

De nya Smiden och Verkstäder, hvilka år 1841 blifvit tillätne, får Collegium nu sluteligen i underdånighet uppgifva, hvarvid Collegium, på enahanda sätt, som tillgätt åren förut, finner sig böra göra skilnad emellan de Smides-tillökningar, hvilka, på grund af förutgångne undersökningar blifvit beviljade, och de nya Smiden, som, enligt 4 § uti Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse af den 26 October 1838, tillkommit med $\frac{1}{3}$ del af det vid Bruken förut privilegierade Smides-belopp.

1:o. *Nya Stångjerns-Verkstäder och Smides-tillökningar.*

a) Med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd af Collegium privilegierade:

Privilegieradt Smide.

Sk~~ell~~ L~~än~~ H~~ärad~~

Vid <i>Kopponns Bruk</i> i Jernskogs Socken, Nordmarks Härad och Vermlands Län, en Stångjerns-härd för 600 Sk ell Smide, samt 150 Sk ell tillökning uti Smidesrätten vid den förut varande härden	750.	—	—	—	—	—
„ <i>Graversforss Manufakturverk</i> i Qvillinge Socken Bråbo Härad och Östergöthlands Län, två Härdar för 1,200 Sk ell Smide, samt 123 Sk ell 7 L än tillökning uti Smidet vid förut befintelige Verkstäder	1,323.	7.	—	—	—	—
„ <i>Börsjö Bruk</i> i Risinge Socken och Tingslag af Östergöthlands Län, Smides-tillökning vid befintelige Verkstäder	360.	17.	—	—	—	—
„ <i>Dahlforss Bruk</i> i Ore Socken och Kopparbergs Län, en Härd med 600 Sk ell Smide, samt 185 Sk ell tillökning uti förut varande Smidesrätt	785.	—	—	—	—	—
„ <i>Forsse Bruk</i> i Långsele Socken, Södra Ångermanland och Wester-Norrlands Län, 4 Härdar för 2,400 Sk ell Smide, samt 400 Sk ell tillökning uti Smidet vid förut tillätne Verkstäder	2,800.	—	—	—	—	—
„ <i>Catrinæholm</i> i Stenby Socken, Vedbo Härad och Elfsborgs Län, en Stångjerns-härd för .	600.	—	—	—	—	—
Transport 6,619.		4.	—	—	—	—

		Privilegieradt Smide.		
		Skz	Lz	z
Transport 6,619.		4.	—	—
Vid <i>Noraforss Bruk</i> i Sättna Socken, Medelpads Härad och Wester-Norrlands Län, två Stångjerns-härdar för	1,200.	—	—	—
„ <i>Grönbo Bruk</i> i Fellingsbro Socken och Härad af Örebro Län, en Stångjerns-härd för . . .	600.	—	—	—
„ <i>Rydö</i> i Thorups Socken, Halmstads Härad och Hallands Län, en Härd för	600.	—	—	—
„ <i>Kolsätters Bruk</i> i Långseruds Socken, Gillbergs Härad och Vermlands Län, en härd för	600.	—	—	—
„ <i>Rosforss Bruk</i> i Piteå Socken och Norrbottens Län, en härd för	600.	—	—	—
		10,219.	4.	—
Hammarkatten, beräknad efter 1½ för Hundrade, för det sålunda privilegierade Smidet 10,219 Skz 4 Lz		153.	5.	—

b) Nytt Smide, beviljadt på grund af 4 § uti Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse af den 26 October 1838:

Inom Örebro Län.

	Skz	Lz	z
Vid Aspa Bruk	216.	13.	—
„ Ahlgrena Bruk	393.	6.	—
		609.	19. —

Inom Wermlands Län.

Vid Lennartsforss Bruk	300.	—	—
„ Elfbro Bruk	270.	—	—
„ Annæforss Bruk	100.	—	—
		670.	— —

Inom Gefleborgs Län.

Vid Grönzinka Bruk	766.	13.	—
„ Ljusne Jernverk	816.	13.	—
		1,583.	6. —

Transport 13,235. 14. —

Privilegeradt Smide.

Skk Lk K

Transport 13,235. 14. —

Inom Upsala Län.

Vid Söderforss Bruk 613. 6. —

Inom Westmanlands Län.

Vid Röforss Bruk 200. — —

Inom Östergöthlands Län.

Vid Hults Bruk 306. 13. —

Inom Skaraborgs Län.

Vid Åboholms Bruk 266. 13. —

Hammarskatten, beräknad efter $1\frac{1}{2}$ för Hundrade, för desse

på grund af 4 § uti Kongl. Kungörelsen af den 26

October 1838 tillätne nya Smiden 4,249 *Skk*

17 *Lk* 63. 15. —

Summa privilegeradt Smide med Hammarskatten derföre 14,686. 1. —

2:o Jern-Manufactur-Verk, dels för vågföring, dels ock för Husbehofs-Smide samt redskaps-tillverkning.

Vid *Lindorsby* i Leksands Socken och Kopparbergs Län, ett manufactur-verk bestående af en Räck- eller Knipphammare, samt två mindre Hamrar för tillverkning af Liar.

„ *Börsjö Bruk* i Risinge Socken och Tingslag af Östergöthlands Län, två Spikhamrar.

„ *Graversforss Munufactur-verk* i Qvillinge Socken, Bråbo Härad och Östergöthlands Län, två Spikhamrar.

„ *Späforss Bruk* i Unnaryds Socken, Mo Härad och Jönköpings Län, en Spikhammare.

„ *Prinsforss Manufactur-verk* i Sandsjö Socken, Vestra Härad och Jönköpings Län, två Spikhamrar vid en ny Stock.

„ *Carlforss Bruk* i Ålhems Socken, Stranda Härad och Calmar Län, en Knipp- och två Spik-hamrar för en Stock.

Vid *Gamla Pehrshytteby* i Nora Bergslag och Örebro Län, en Vatten-slägga för tillverkning af Grufve-redskap.

„ *Högaförss Manufactur-verk* i Byarums Socken, Östbo Härad och Jönköpings Län, tre Spikhamrar för en Stock.

„ *Ötsboda Bruk* i Nysunds Socken, Edsbergs Härad och Örebro Län, en Spikhammare.

„ *Ankarsrums Bruk* i Hallingsbergs Socken, Södra Tjust Härad och Calmar Län, en Knipphammare.

„ *Löfstaforss Bruk* i Karlanda Socken, Nordmarks Härad och Wermlands Län, en Knipp- och tre Spik-hamrar.

„ *Boförss Bruk* i Carlskoga Socken och Härad af Örebro Län, tre Spikhamrar för en Stock, samt en Klipsax.

„ *Johannisholms Bruk* i Vänjans Socken och Kopparbergs Län, två mindre hamrar, för tillverkning af Liar.

„ *Elgå Bruk* i Elgå Socken, Jösse Härad och Wermlands Län, sex Spikhamrar för två Stockar.

„ *Storforss Bruk* i Kroppa Socken, Filipstads Bergslag och Vermlands Län, en Stålugn samt en Knipphammare.

„ *Munkforss Bruk* i Öfre Ulleruds Socken, Kihls Härad och Wermlands Län, två Stålugnar jemte två Knipphamrar.

På *Knarrby* Hemmans ägor i Fröskogs Socken, Tössebo Härad och Elfsborgs Län, en Vattenslägga för Husbehofs-Smide.

„ *Åkerby* Hemmans ägor i Rogberga Socken, Tveta Härad och Jönköpings Län, en Knipphammare, för eget och ortens behof.

„ *Vester-Myckelängs* ägor i Elfdals Socken och Kopparbergs Län, en Vattenslägga.

„ *Högsrums Säteris* äger i Fliseryds Socken, Handbörds Härad och Calmar Län, en Knipphammare och två Spikhamrar.

„ *Rackstads* Hemmans ägor i Arvika Socken, Jösse Härad och Wermlands Län, en Knipphammare för en Stock samt tre Spikhamrar för en Stock.

„ *Rydö* Hemmans ägor i Thorups Socken, Halmstads Härad och Hallands Län, en Räckhammare och en Svans-hammare för en Stock, samt tre Spik-hamrar för en Stock.

Deremot hafva år 1841 följande Smidesnedläggningar ägt rum, nemligen:

Vid

	<i>Sk</i>	<i>L</i>	<i>S</i>
Vid <i>Forsviks Bruk</i> i Udenäs Socken, Vadsbo Härad och Skaraborgs Län, en Härd med	600.	—	—
„ <i>Stömneds Bruk</i> i Stafnäs Socken, Gillbergs Härad och Werm-lands Län	350.	—	—
„ <i>Stensta Bruk</i> i Fellingsbro Socken och Härad af Örebro Län	200.	—	—
Hammarkatten för desse 1,150 <i>Sk</i>	16.	10.	—
Summa nedlagde Smiden	1,166.	10.	—

Bergs-Collegium framhårdar med djupaste vördnad, trohet och nit

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
Tjenare och Undersåter

D. von SCHULZENHEIM.

D. V. TRIBLER. F. A. BERNDES. ADOLF HALLGREN.
N. G. SEFSTRÖM.

Stockholm den 27 October 1842.

L. Åkerberg.

SECHSOM, 1842.

P. A. NORSTEDT & SÖNER, Kongl. Boktryckare.
